

ponedeljak, 13.03.2006.

[Otvorena sednica]

[Optuženi je ušao u sudnicu]

... Početak u 14.22h

SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Molim, ustanite.

Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda.

Izvolite seći.

SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dobro jutro svima u sudnici i oko
sudnice.

Molim sekretara da najavi predmet.

SEKRETAR: [simultani prevod] Dobar dan, časni Sude, ovo je predmet IT-
00-39-T, *Tužilac protiv Momčila Krajišnika*. Hvala.

SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala sekretaru.

Ima nekoliko proceduralnih pitanja, koliko sam shvatio, koje su procesne
stranke želele da pokrenu.

Izvolite, gospodine Stewart.

G. STEWART: [simultani prevod] Pa ja sam samo hteo da pokrenem pitanje
situacije u kojoj se sada nalazimo s obzirom na svedoke, a gospodin Josse će
imati još nešto.

Dakle, ja sam, što se svedoka tiče, obavestio Sudsko veće, a evo ovo
sada, ustvari na ovaj način obaveštavam i gospodina Krajišnika: srećom, gospodin
Lakić je u mogućnosti da doputuje sutra.

SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, shvatio sam da je njemu odobrena
viza na kraju.

G. STEWART: [simultani prevod] Da. Drugo što je ohrabrujući deo vesti,
gospodin Maričić, sledeći svedok, može doputovati u subotu. Sva tehnička pitanja

1 su razrešena.

2 I sada bih samo još želeo da kažem, gledajući malo dalje unapred, da
3 prosto ukažem na mogući problem koji najverovatnije neće da se pojavi. Gospodin
4 Maričić naime stiže u subotu, a mi treba da radimo iduće nedelje u ponedjeljak
5 ujutro. U zavisnosti od ostalih svedoka, Vi ćete shvatiti, časni Sude, da je
6 prva mogućnost kada možemo da se vidimo da organizujemo susret između gospodina
7 Krajišnika i gospodina Maričića, zapravo, u ponedjeljak ujutru. No, da li će to
8 zaista dovesti do teškoća, zavisi od toga kako budemo zapravo dugo vremena
9 posvetili sledećem svedoku i onome svedoku iza, gospodinu Lakiću.

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da.

11 A mi smo, samo da Vam kažem, već razmišljali o mogućnosti da se ne radi
12 u utorak prepodne, ali kao što znate, petak popodne i ponedjeljak ujutru su
13 najprivlačniji termini za otkazivanje.

14 G. STEWART: [simultani prevod] Pa da, samo pominjem to imajući u vidu
15 šta sledi i možda treba imati u vidu i to da gospodin Lakić - mada je on dobrog
16 zdravlja - ipak se radi o starijem čoveku i možda on neće moći da radi po istom
17 onom rasporedu, odnosno puno obaveza koje svedoci inače imaju kada dođu ovde,

1 prosto zbog svojih godina života.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, mi smo već o tome obavješteni i
3 skrenuta nam je pažnja na to još od ranije, kada je trebalo da se ovde pojavi
4 tako da mi znamo za to.

5 G. STEWART: [simultani prevod] Pa da. Mi smo samo hteli da se uverimo da
6 svi imaju ove informacije, a samo još da kažem i to da je i gospodin Maričić
7 sličnog životnog doba.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu, hvala, gospodine Stewart.

9 Sledeće što se nalazi pred nama jest da je podnesen jedan podnesak po
10 pravilu 90bis. To je podneseno 10. marta. To je hitni podnesak. Ne znam da li je
11 vreme do 23. marta, a pretpostavljam i nekoliko dana pre tog datuma, ne znam da
12 li će to biti dovoljno vremena. Vidim po rasporedu da bi Odbrana htela da se taj
13 svedok najkasnije pojavi u utorak 21. marta. Samo mogu da kažem sledeće, ako se
14 neki podnesak podnese samo 11 dana unapred, mislim da to ne daje baš mnogo nade
15 u uspeh.

16 Izvolite, gospodine Harmon.

17 G. HARMON: [simultani prevod] Pa, časni Sude, ja sam hteo samo da kažem
18 da mi nećemo davati pisani odgovor.

19 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li možemo o tome razgovarati na
20 otvorenoj sednici?

21 G. HARMON: [simultani prevod] Da.

22 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ali pre toga, samo još da pitam
23 gospodina Stewarta. Nadam se da ćete mi oprostiti gospodine Stewart što ne znam
24 sve krivične zakone napamet. No članovi 211 i 226 Krivičnog zakona Republike

25

26

27

28

29

30

1 Srpske, o kakvoj vrsti krivičnih dela se radi?

2 G. STEWART: [simultani prevod] Pravo da Vam kažem, ne znam, ali mislim
3 da će gospodin Josse znati.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu. To razumem, no čini mi se
5 najmanje što bi Odbrana mogla učiniti jest da proveriti da li eventualno postoji
6 neko preklapanje s obzirom na pitanja koja će biti postavljena, odnosno, treba
7 da budu postavljena svedoku u sadašnjem predmetu. Jer ukoliko se desi da, kada
8 svedok ovde dođe, da mu se treba izreći upozorenje da bi mogao, odnosno da ne
9 treba da odgovara ni na kakva pitanja kojima bi mogao sam sebe da inkriminiše.
10 Naime, ja ne znam o kakvoj se vrsti krivičnih dela radi, da li je to neki
11 ekonomski prekršaj ili slično.

12 G. STEWART: [simultani prevod] Kao prvo, časni sudija, čak i ako postoji
13 neko preklapanje mi ćemo, kao što je to i ranije činjeno, upozoriti svedoka da
14 ne odgovara ukoliko ti odgovori mogu da se upotrebe protiv njega.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, no Vi razumete naravno, iako je ovo
16 pitanje već bilo ranije pokretano, mi ćemo sada pitati i Tužilaštvo da li bi -

17 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, gospodin Josse zna odgovor na
18 ovo. Možda bi bilo najbolje da on uzme reč da ne bismo sada napamet govorili i
19 Vi i ja.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. JOSSE: [simultani prevod] Kao prvo, časni Sude, da kažem da nije bilo
2 lako doći do ovih podataka, jer izvor nije onako pouzdan kako sam se ja nadao i
3 to je razlog, između ostalog, zašto smo kasno podneli ovaj podnesak. No, došli
4 smo do zaključka da više ne možemo odlagati.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Samo da Vas pitam onda, kad kažete "ove
6 informacije nije bilo lako dobiti", da li pri tom mislite na sadržaj članaka
7 Krivičnog zakonika?

8 G. JOSSE: [simultani prevod] Ne to, već o tome zbog čega je ovaj čovek u
9 zatvoru. Ali mogu Vam reći, časni Sude, da to nema nikakve veze sa ratnim
10 zločinima već se radi o nekoj vrsti prevare do koje je došlo nakon ratnih
11 događaja i o tome je čak bila i jedna kratka informacija na Tribunetu, a bilo je
12 dosta o tome i u sredstvima informisanja Republike Srpske. I, ako Vam to nešto
13 znači, Momčilo Mandić je takođe u zatvoru zajedno sa njim u Republici Srpskoj,
14 za to isto delo.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pa, koliko sam ja shvatio, s obzirom na
16 postupak koji je pokrenut protiv ovog svedoka u Republici Srpskoj, da nema,
17 dakle, opasnosti naime, da ne treba da se plašimo da će biti bilo čega zbog čega

1 svedok neće moći da odgovara na pitanja u slučaju da su ona inkriminirajuća po
2 njega, bar što se tiče ovog Tribunala i Tužilaštva, a što se tiče Republike
3 Srpske, to je već sasvim drugo pitanje šta bi se tamo moglo dogoditi.

4 G. JOSSE: [simultani prevod] Pa, časni Sude, mislim da se radi o vrlo
5 opštim brigama i mislim da ovaj svedok, na njega se to apsolutno ne može
6 odnositi. Koliko sam ja shvatio, on je služio kaznu u zatvoru u Sarajevu, na
7 području Sarajeva, a zatim je preseljen iz tog zatvora iz nekih logističkih
8 razloga. On je relativno nedavno kontaktirao iz tog zatvora sa našim kontaktom u
9 Republici Srpskoj, bar tako sam shvatio, i ponovio je svoju spremnost da dođe i
10 da svedoči ovde, ukoliko to fizički bude izvodljivo i nadam se da Vam je ovo od
11 pomoći.

12 Možda ću imati još nekih informacija, ukoliko Vi eventualno imate neka
13 vrlo konkretna pitanja, ali moram da kažem da ipak imamo dosta ograničeni izvor
14 informisanja i ovo što sam Vam rekao to je najbolje što Vam mogu reći.

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Harmon, izvolite.

2 G. HARMON: [simultani prevod] Časni Sude, mi nećemo odgovarati na ovaj
3 zahtev pismeno. Citiram pasus 4, tu se traži; zatim paragraf 8, poddeo (ii), mi
4 se potpuno saglašavamo sa tim delom i tražimo samo da kada on ovde stigne, da ne
5 bude u kontaktu u zatvoru sa optuženim.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U zahtevu 8(ii) stoji više. Tu se kaže:
7 "Zaštita od uticaja drugih lica." To bi bilo nešto šire. Da li bi za Vas bilo
8 dovoljno ako on samo ne bude u kontaktu sa optuženim u pritvorskoj jedinici ili
9 biste hteli da on potpuno bude izdvojen od ostalih?

10 G. HARMON: [simultani prevod] Ja bih više volio da on potpuno bude
11 izdvojen od ostalih pritvorenika u pritvorskoj jedinici.

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Branilac Josse, izvolite.

13 G. JOSSE: [simultani prevod] Pa, časni Sude, mi nemamo ništa protiv da
14 ovaj svedok bude izdvojen od našeg klijenta ili drugih ljudi u zatvoru, no u
15 toku priprema mi molimo da se dopusti da ipak se on susretne sa optuženim u
16 našem prisustvu, naravno za naše potrebe ukoliko tužilac nema ništa protiv.

17 G. HARMON: [simultani prevod] Nemamo ništa protiv.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu. Mi ćemo se ovim pitanjem
19 pozabaviti u najskorije vreme.

20 [Pretresno veće i sudski savetnik većaju]

21 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Izvinjavam se, ali sam morao da se
22 konsultujem. Dakle, Sudsko veće će izreći svoju odluku po ovome u najskorije

1 vreme.

2 A sada mislim da ima još nekoliko pitanja. Kao prvo, gospodine Josse,
3 mislim da ste rekli da još uvek želite da imate pet minuta vremena kako biste
4 odgovorili na argumente Tužilaštva u vezi sa dokaznim predmetima *Savkić*.

5 G. JOSSE: [simultani prevod] Da, puno Vam hvala, časni Sude, što ste mi
6 dali priliku i mogućnost da se vratim na ovu temu. Mi smo dalje razmotrili ovo
7 pitanje i ja sam sa gospodinom Stewartom se konsultovao obzirom da on nije bio u
8 sudnici kada se o tome razgovaralo.

9 Što se tiče P1055 dokumenta, mi smo promenili naš stav nakon vrlo
10 pažljivog razmatranja onoga što ste Vi rekli, časni Sude, i mi sada smatramo da
11 taj dokument treba da uđe u dokazni spis. Mi prihvatamo da bi, iskreno rečeno,
12 bilo potpuno budalasto ne uvesti to u spis imajući u vidu da je to navodno nešto
13 što potiče od svedoka. I ukoliko nije, naravno, falsifikat. Naravno, Sud će
14 morati da donese svoje mišljenje, odnosno odluku o tome da li se to smatra, da
15 li to jeste ili nije falsifikat i u tom smislu moj se stav uopšte nije promenio.
16 No bez obzira na to do kakvog zaključka Sud dođe u pogledu autentičnosti ovog
17 dokumenta, mi ipak smatramo da on treba da uđe u spis kako bi Sudsko veće moglo
18 da to pitanje valjano razmotri.

19 Časni Sude, u vezi sa tim bih takođe za tražio, zamolili bismo da
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Sudsko veće ovom pitanju pristupi na sasvim drugi način od pristupa kada se radi
2 o svedočenju iz treće ruke jer, ustvari, to bi onda značilo da bio se na taj
3 način svedočenje po pravilu 92bis izbacivalo kroz prozor, prosto bi se
4 likvidiralo. Prema tome, u slučaju 1055, on ne spada u tu kategoriju i mi
5 povlačimo onaj raniji naš stav.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Naravno, gospodine Josse. Kada se radi o
7 takozvanim kontekstualnim dokaznim predmetima i u slučaju da svedok ne priznaje
8 taj dokument, to ne znači da se to automatski isključuje kao dokazni predmet,
9 kao relevantan dokazni predmet, no ukoliko svedok kaže: "ja ne prihvatam ovaj
10 dokument, on nije autentičan dokument," to se ne može onda uvesti kroz tog
11 svedoka, ali se može uvesti kao kontekstualni dokaz. Samo iznosim svoje
12 mišljenje, ovo nije nikakva odluka Sudskog veća.

13 G. JOSSE: [simultani prevod] Pa ja bih morao da se još malo posavetujem
14 sa svojim kolegom.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Samo slobodno, možete to učiniti. Nije
16 ništa hitno sada.

17 Gospodine Harmon, izvolite?

18 G. HARMON: [simultani prevod] Pa mi imamo još jedno dodatno pitanje,
19 odnosno još jedan zahtev naš, zahtev Tužilaštva da nas oslobodite onog roka u
20 vezi sa pitanjem koje se nalazi u omnibus naloga Sudskog veća od 2. marta.

1 Konkretno govorim o trećoj strani gde se govori o ugovorima i drugim
2 materijalima koji se odnose na dokazni predmet Tužilaštva 340. Časni Sude, tu se
3 radilo o ustupanju svojine, navodno na dobrovoljnoj osnovi, i Sudsko veće je
4 naložilo tužiocu da pronađe dokument koji će to pokazivati. A ja sada moram da
5 kažem da imamo ograničeni broj takvih dokumenata tog tipa. Mi naravno sada
6 nastojimo da preko ljudi koji su u Bosni, naš kontakt tamo koji je rekao da
7 imaju dosta takvih informacija. No naš službenik je otišao tamo i rečeno mu je
8 da nemaju vremena da traže takve dokumente i predložili su da ustvari on pođe u
9 razne opštine gde su postojale arhive, takoreći, takvih dokumenata.

10 I ja sam naložio našem istražitelju da upravo to učini, ali zbog toga
11 nećemo moći da to ispoštujemo u roku koji nam je dat. A to je do 16. marta. Pa
12 zbog toga molim da nam date, odobrite nešto dodatnog vremena jer ću onda poslati
13 našeg istražitelja u 11 različitih opština, to su one opštine o kojima se čulo u
14 raznim svedočenjima pred Sudom, a ne svih 21 jer u nekim uopšte nije bilo reči u
15 svedočenjima pred Sudom. Prema tome, mi želimo da prikupimo reprezentativne
16 uzorke koje je tražio Sud, ali to je nemoguće izvršiti do 16. marta.

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Koliko Vam je još vremena potrebno?

2 G. HARMON: [simultani prevod] Pa još dve dodatne nedelje.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Stewart, da li Vi imate nešto
4 protiv da im odobrimo rok od dve nedelje?

5 G. STEWART: [simultani prevod] Ne, časni Sude.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu. U tom slučaju to Vam se
7 odobrava.

8 G. JOSSE: [simultani prevod] Pa imamo još dva pitanja. Jedno koje sam
9 pomenuo u petak, a to je pitanje D14. Vi ste nam dali jedan dan, a zatim ste nam
10 odobrili produžetak roka i stav je sledeći: naime, ja se ne sećam ovoga dobro,
11 no član našeg tima koji je odgovoran za ova pitanja nije danas tu i neće biti tu
12 još nedelju dana, i meni će biti potrebno, ja bih zatražio dve nedelje. Ja ću
13 razgovarati sa našim službenikom, daću mu instrukcije i zatražiti da on pronađe
14 taj dokument D14 i samo smo želeli da obavestimo Sudsko veće o tome.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Harmon, Vama smo odobrili 14
16 dana. Sada Odbrana traži 14 dana.

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. HARMON: [simultani prevod] Mi nemamo ništa protiv.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu. To je onda odobreno.

3 G. JOSSE: [simultani prevod] Pa sledeće je pitanje u vezi sa gospodinom
4 Poplašenom. Još nisam u poziciji da Vam dam odgovor na to, odnosno, šta bi hteli
5 da argumentujemo šta ne. Možda je primerenije da gospodin Harmon kaže šta bi on
6 želeo kada da se vrati ovaj svedok i koji datum. Možda je to povoljnije.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pa u redu. Sačekaćemo da vidimo koji je
8 pravi trenutak kada bismo mogli da se pozabavimo time i svim dokaznim predmetima
9 koji su tu uvedeni kroz tog svedoka.

10 G. JOSSE: [simultani prevod] Poslednje pitanje se odnosi na poslednjeg
11 svjedoka i to nije proceduralno pitanje, odnosi se na njegovo svjedočenje tako
12 da ću Vam se obratiti, preći ću na to pitanje kad bude Sud spreman.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Sljedeći svjedok -

14 G. JOSSE: [simultani prevod] Da li sam rekao poslednji? Izvinjavam se.

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Mislio sam na sljedećeg svjedoka. Radi se o Radojku. To je preliminarna opaska
2 koju sam htio da izrekнем prije početka njegovog iskaza.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Zaključujem da hoćete nešto da kažete u
4 njegovom odsustvu?

5 G. JOSSE: [simultani prevod] Tačno.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ako nema više proceduralnih pitanja -

7 G. JOSSE: [simultani prevod] Časni Sude, prije nego što smo dobili e-
8 mail poruku tokom prijedpodneva, prepisku koja se odvijala između Vijeća i
9 gospodina Tiegera i Stewarta, bio sam svjestan potencijalne poteškoće u vezi sa
10 transkriptom iskaza ovoga svjedoka u predmetu *Brđanin*. Ja se lično nisam time
11 bavio jutros jer sam bio u pritvorskoj jedinici UN-a na sastanku s gospodinom
12 Krajišnikom. No, poteškoća koje sam bio svjestan je sljedeća; gospodin Radojko
13 je prvobitno trebalo da svjedoči uživo *viva voce* pred ovim Sudom u aprilu 2004.
14 godine. Nesporno da je on došao u Hag, čekao je nekih pet dana i nije došao u
15 priliku da svjedoči pa je upućen kući.

16 Kako sam shvatio, nakon toga tužilac je tražio da dođe do njegovog
17 iskaza u predmetu *Brđanin*, a njegovo svjedočenje je trajalo nekih četiri dana i
18 ono je usvojeno u skladu sa pravilom 92bis. Predpostavljam da su dva člana
19 Vijeća transkript pročitala, jedan od članova Vijeća nije zato što se radilo o
20 sudiji Hanoteau koji nije bio član Pretresnog vijeća u tom trenutku.

21 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dozvolite da vidim zašto mislite da su
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 preostala dvojica sudija to pročitala.

2 G. JOSSE: [simultani prevod] Zato što sam imao utisak da, ako se usvaja
3 neki iskaz prema pravilu 92bis onda su sudije morale da ga pročitaju da bi
4 doneli odluku da bude usvojen, a nakon toga da odluče da li treba da bude
5 usvojen nakon unakrsnog ispitivanja.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Mene je zbunjivalo to kad ste rekli da
7 je to iskaz u predmetu *Brđanin* usvojen u skladu s pravilom 92bis. U redu, ali
8 nijedan od sudija iz ovoga Vijeća... Ah, sada shvatam, pogrešno sam Vas razumio.
9 Ne radi se o usvajanju u predmetu *Brđanin* prema pravilu 92bis, nego transkript
10 sa suđenja u predmetu *Brđanin* da se u ovom predmetu usvaja prema pravilu 92bis.

11 G. JOSSE: [simultani prevod] Apsolutno tačno. Pretpostavljam, iako je to
12 bilo davno, skoro prije dvije godine, to su četiri dana svjedočenja za koje
13 vjerujem da su njihov transkript pročitala dvojica sudija iz ovoga Vijeća.

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dakle, dobri su izgledi da je tako.
15 Možda nismo baš sve pročitali, ali bar dio toga.

16 G. JOSSE: [simultani prevod] Nakon toga, kao što sam već rekao, Vijeće
17 je naložilo da gospodin Radojko dođe na unakrsno ispitivanje, a nakon toga
18 tužilac je odlučio da ga skine sa spiska svjedoka i to zbog uštede na vremenu i
19 efikasnosti suđenja. Ispravit će me kolega Tieger ukoliko griješim, ali mi smo o
20 tome razgovarali ukratko jutros i mislim da sam u pravu. Dakle, tužilac je donio
21 takvu odluku da ne pozove gospodina Radojka pod takvim okolnostima.

1 Tako da je moja prva opaska prije nego što sam dobio *e-mail* poruku
2 gospodina Tiegera jutros, da postoji određeni disbalans zato što dvojica članova
3 Vijeća ga jesu pročitale, ako ne u cijelosti onda barem dio toga iskaza.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Posljednja pretpostavka nije tačna. Sudija
5 Hanoteau se upoznao sa predmetom i ne kaže da je samo pročitao transkript. Nadam
6 se da niste imali utisak da sve ono što se desilo prije dolaska sudije Hanoteaua
7 da mi je nepoznato.

8 G. JOSSE: [simultani prevod] Nisam -

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Jer nedjeljama i nedjeljama on je
10 vrijedno radio na tome da se upozna sa ovim predmetom i... ja čak ne mogu ni za
11 sebe da kažem koliko sam ga intenzivno pročitao, iako je moja navika da čitam
12 stvari zaista predano i intenzivno, ali ne bih mogao reći da... to nije nešto na
13 šta treba da se odgovori detaljno u ovom trenutku.

14 G. JOSSE: [simultani prevod] Ne.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ali Vaša pretpostavka, da su dvojica
16 sudija upoznata sa materijalom, a treći ne, ne može biti prihvaćena kao tačna
17 pretpostavka.

18 G. JOSSE: [simultani prevod] Mišljenje je Odbrane da se nećemo oslanjati
19 u velikoj mjeri na transkript i ne želimo da se on usvaja prema pravilu 92bis.
20 Hoću da budem načisto. Takva je procedura u ovom trenutku.

21 Ja svakako prihvatom da gospodin Tieger može da unakrsno ispita svjedoka
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 bez odgovarajućeg materijala koji može da koristi, a to svakako uključuje i
2 transkripte sa prethodnog suđenja. To je materijal koji se može koristiti tokom
3 unakrsnog ispitivanja. Samo hoću i mislim da je potrebno da bude jasno da je ovo
4 transkript koji nije u sastavu dokaza kako se čini u ovom trenutku.

5 G. TIEGER: [simultani prevod] Ja nisam nikada drugačije ništa ni
6 shvatio, časni Sude. I nije mi poznata komunikacija koja se odvijala među
7 procesnim stranama.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ja ne znam šta se dešavalo prije dvije
9 godine, ali zaključujem da ste Vi podnijeli zahtjev za usvajanje materijala,
10 odnosno iskaza gospodina Radojka prema pravilu 92bis. Mi smo možda odlučili da
11 se materijal usvoji u spis, ali da ipak gospodin Radojko treba da bude pozvan na
12 unakrsno ispitivanje. Da ste Vi zatim rekli: "Nećemo pozvati gospodina Radojka."
13 Tako da nisam više siguran da li smo donijeli odluku ili ste Vi povukli
14 materijal prema pravilu 92bis, zato što niste mogli da ispunite uslove koje je
15 utvrdilo Vijeće ili zato što -

16 G. TIEGER: [simultani prevod] Bez obzira na proceduralnu osnovu, časni
17 Sude, tužilac nema utisak niti mišljenje da su ti transkripti u dokaznom spisu,
18 niti da je Odbrana tražila da ih se usvoji u spis.

19 Ne znam da li se radilo o nekakvom pogrešnom utisku u tom pitanju, ali
20 mislim da sam na ovaj način razjasnio o čemu se radi.

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Svakako ćemo provjeriti jer Vijeću je
2 važno da zna tačno kakvi su proceduralni koraci preduzeti. I Vijeće nije spremno
3 da izučava te transkripte. Stoga, provjerićemo tokom prve sljedeće pauze, ali
4 ćemo početi s ispitivanjem gospodina Radojka pod pretpostavkom da nikakva
5 pismena izjava nije u spisu Odbrane.

6 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, ako mogu da dodam nešto jer
7 sam sve vreme bio prisutan, gospodin Josse nije. Uvijek je bila pretpostavka na
8 strani Odbrane, da postoje materijali koji su usvojeni prema pravilu 92bis, a da
9 to podrazumijeva da će svjedok doći na unakrsno ispitivanje. A ukoliko svjedok
10 ne dođe na unakrsno ispitivanje, da će onda materijali usvojeni prema pravilu
11 92bis automatski potpasti pod kategoriju dokaza bez ikakvih daljih tehničkih
12 koraka. No, praktičan rezultat u oba slučaja može biti isti.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Htio sam da znam da li ste preduzeli
14 neke praktične korake ili je ovaj materijal na nekoj drugoj osnovi u spisu.

15 Jeste li spremni da pozovete gospodina Radojka?

16 G. JOSSE: [simultani prevod] Da, časni Sude.

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Molim poslužiteljicu da uvede svjedoka.

18 [Sudije većaju]

19 [Svedok je ušao u sudnicu]

20 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dobar dan, gospodine Radojko. Da li me
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 čujete na jeziku koji razumijete?

2 SVEDOK: Dobar dan. Čujem Vas. Čujem Vas, dobar dan.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Radojko, prije nego što
4 počnete svjedočiti u ovoj sudnici, Pravilnik o postupku i dokazima zahtjeva da
5 date svečanu izjavu u kojoj ćete reći da ćete govoriti istinu, cijelu istinu i
6 ništa osim istine. Molim Vas da pročitate izjavu, a tekst ste upravo dobili od
7 sudske poslužiteljice.

8 SVEDOK: Hvala. Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, cijelu istinu
9 i ništa osim istine.

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala vam gospodine Radojko. Izvolite
11 sjesti.

12 SVEDOK: Hvala.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Svima koji prate kanal na engleskom čuo
14 sam da je rekao svjedok: "*I shall speak...*", a u transkriptu piše: "*I will...*".
15 Ja pretpostavljam da ste Vi svečano izjavili da ćete govoriti istinu, cijelu
16 istinu i ništa osim istine. Da li sam u pravu gospodine Radojko?

17 SVEDOK: Potpuno ste u pravu.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Radilo se o pitanju prevoda.
19 Izvolite početi, gospodine Josse.

20 SVEDOK: JOVO RADOJKO

21 Ispituje g. Josse:

22 [Branilac ispituje putem prevodioca]

23 P: Molim Vas, gospodine, kažite kako se zovete?

24 O: Zovem se Jovo Radojko.

25 P: Vi ste rođeni u opštini Bosanski Petrovac?

26

27

28

29

30

1 O: Da.

2 P: Tačno je, zar ne, da ste u Višu upravnu školu išli u Zagreb, pohađali
3 ste je negdje 1981. godine?

4 O: Da.

5 P: A zatim ste bili na Fakultetu političkih nauka u Zagrebu. Imali ste
6 namjeru da postanete novinar. Niste završili te studije, nego ste umjesto
7 dovršetka tih studija otišli na Pravni fakultet?

8 O: Da, nakon apsolviranja odlučio sam da idem na pravo.

9 P: I diplomirali ste na Pravnom fakultetu univerziteta u Zagrebu 1987.,
10 a u Zagrebu ste radili do 1990. godine dok niste položili pravosudni ispit.

11 O: Da.

12 P: Radili ste izvjesno vrijeme u Hrvatskoj, no zbog nacionalnih teškoća
13 prihvatili ste posao koji Vam je ponuđen u Petrovcu i to je bilo iste godine?

14 O: Da.

15 P: Krajem 1990. godine imenovani ste za sekretara Izvršnog odbora
16 opštinske skupštine u Petrovcu. Da li je to tačno?

17 O: Tačno.

18 P: Što se tiče Vašeg političkog angažmana, Vi ste bili član stranke SDS
19 u Hrvatskoj kojoj ste pristupili 1990. godine.

20 O: Da.

21 P: I ostali ste član SDS-a kada ste se preselili u Petrovac?

22 O: Da.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Posao sekretara Izvršnog odbora ste zadržali do septembra 1995.
2 godine?

3 O: Da.

4 P: A zatim ste otišli sa porodicom u Derventu i tamo ste bili sudija
5 otprilike 10 godina?

6 O: Tako, devet, tu negdje.

7 P: U stvari, 2004. godine niste ponovno imenovani za sudiju u Petrovcu
8 zbog pitanja koja se odnose na nacionalne kvote, a od tada ste radili razne
9 poslove, između ostalog pokušavate da steknete kvalifikacije za javnog
10 bilježnika. Da li je to tačno?

11 O: Da.

12 P: Za vrijeme rata, kao što smo čuli, Vi ste bili sekretar Izvršnog
13 komiteta, a također ste imali aktivnu službu u Vojsci Republike Srpske?

14 O: Ja sam u više navrata bio mobilisan u vojsku. Nisam imao aktivnu
15 službu. Ja sam rezervni vojnik.

16 P: A tačno je kao što ste rekli, u nekoliko navrata ste bili mobilisani
17 u neku jedinicu, nakon čega biste se vratili i nastavljali svoj posao sekretara
18 u Izvršnom odboru?

19 O: Da.

20 P: U ovom trenutku htio bih da se bavimo ovim pitanjem. Tačno je, zar
21 ne, da je nakon Drugog svetskog rata bilo mnogo negativnih osjećanja koje su
22 osjećali Srbi prema Muslimanima i Hrvatima, kao rezultat onoga šta su doživjeli
23 tokom Drugog svetskog rata?

24 O: Bilo je.

25

26

27

28

29

30

1 P: U vrijeme komunizma, da li su se ta osećanja nastavila ili su bila
2 smanjena na neki stvaran način?

3 O: Pa, među stanovništvom je stalno vladalo nepovjerenje i
4 netrpeljivost, ali komunistički režim je to vrlo oštrim sredstvima suzbijao i
5 uspijevaao je to potisnuti u drugi plan. Oni su bili svjesni opasnosti svega
6 toga.

7 P: Ovo će možda biti važno za Vaše naredne odgovore. Iako ste se bavili
8 istorijom, Vi ste odsustvovali iz Petrovca duži vremenski period. Znamo da ste
9 se vratili 1990. godine. A kada ste zapravo otišli iz te opštine?

10 O: Pa ja u Petrovcu nisam zapravo nikad živio do 1990. Moja familija je
11 imala imanje na području ključke opštine. I samo jedan dio imovine na
12 petrovačkoj, jedan stan i dvadesetak duluma zemlje. Ja sam školovao se u Ključu
13 i odatle otišao u Zagreb 1974. i poslije 16 godina, sticajem okolnosti došao sam
14 u Petrovac.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Josse, dozvolite da razjasnim.
16 Jedno od Vaših prethodnih pitanja bavi se negativnim osećanjima, a svjedok u
17 svom odgovoru spominje nepovjerenje i na kraju odgovora kaže: "Bili su svjesni
18 rizika svega toga." Pretpostavljam da je svjedok htio da kaže rizik događaja
19 koji su se desili tokom Drugog svjetskog rata. Rizik da se ti događaji ponovno
20 ponove. Da li je ovo tumačenje ispravno? Da li tako treba da shvatim šta ste
21 podrazumijevali pod rizikom?

22 SVEDOK: Vaša visosti, mislim da ste dobro shvatili. Htio sam reći da je
23 komunističko rukovodstvo bilo svjesno opasnosti da se o tim pitanjima uopšte
24 razgovara i ono ih je na svaki način željelo potisnuti i tako je i činilo.

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dobro.
2 G. JOSSE: [simultani prevod]
3 P: Predsjednik opštinske skupštine bio je gospodin po imenu Novaković.
4 Da li je to tačno?
5 O: Bio je do...do potkraj 1992. godine.
6 P: Kada je ubijen u jednom sukobu?
7 O: Da.
8 P: Znam da je ovo uopštavanje, ali koliko ste Vi vidjeli, kakav je on
9 bio predsjednik? Da li je dobro radio svoj posao?
10 O: Pa u tim okolnostima dobro je radio, koliko je god mogao.
11 P: Da li je on bio član SDS-a?
12 O: Jeste. On je bio među vodećim članovima SDS-a u opštini.
13 P: Hoću da Vas pitam odmah o razvoju kriminalnih bandi u opštini. Kada
14 je postalo očigledno da postoje kriminalne bande koje djeluju u Petrovcu?
15 O: Ja ne mogu tačno da Vam kažem neki datum. Niti je taj događaj bio...
16 niti je ta pojava bila odjednom. Nije se desilo to odjednom. To je pojava koja
17 je postepeno počela da eskalira. Naime, kako je počinjao rat na području bivše
18 Jugoslavije, određen broj ljudi je odlazio u vojne jedinice, neki po pozivu, a
19 neki dobrovoljno. Među onima koji su odlazili dobrovoljno bilo je ljudi koji
20 nisu otišli sa nekim prihvatljivim ciljem, da tako kažem. Bilo je ljudi koji su
21 odlazili tamo, obukli bi uniformu, prihvatili oružje i kada bi došlo vrijeme da
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 idu na odmor, jer su bili odmori između tih bivanja na frontu, oni su dolazili
2 kući. Pri tome su zadržavali kod sebe oružje i municiju i znali su, bar ti ljudi
3 koji nisu imali te ispravne namjere, oni su koristili jednu jednostavnu metodu.
4 Drugi put ne bi otišli u jedinicu iz koje su došli nego u drugu jedinicu. U toj
5 jedinici ponovo bi zadužili naoružanje ne govoreći o svom prethodnom angažmanu.
6 Kako je bio raspad države i vojske, oni su to mogli. U normalnim okolnostima ne
7 bi uspjeli tako. I tako su ti ljudi... poslije nisu htjeli ići ni na ratište
8 nego su - u biti se radi o ljudima koji su imali već ranije kriminalnih
9 predispozicija, pa neki od njih vjerovatno i dosje kriminalni - No oni su se
10 deklarativno predstavljali kao nekakvi zaštitnici naroda i slično, a postepeno
11 su počeli koristiti tu svoju prividnu angažovanost u vojsci kao izgovor pred
12 javnošću da se ne vrši pritisak, recimo da se oni uhapse, pa su počeli
13 zloupotrebljavati svoju moć koju im je davalo takvo naoružanje.

14 I ta pozicija vojnika, jer ih civilna policija, kad bi ih privela,
15 našla bi kod njih dokumente da su oni angažovani u vojsci, pa ih nije mogla
16 procesuirati. Tada su obično pozivali vojne organe, ali ti vojni organi su bili
17 daleko dislocirani - u ovom konkretnom slučaju, u Hrvatskoj - dok bi došla
18 povratna informacija, njima je došlo vrijeme da idu u jedinicu, oni bi otišli u
19 jedinicu pa bi to izgladili.

20 G. JOSSE: [simultani prevod] U redu. Ovde ću vas zaustaviti jer tu je
21 mnogo informacija. Možda je važno da pokušamo definisati vremenski period.

1 Pomozite nam, ako možete da nam kažete. Kada kažete da su te bande počele da se
2 pojavljuju, a ako ne znate onda nam kažite.

3 O: Pa, na našem području negdje u prvoj polovini 1992. godine prvi put
4 je to uočeno koliko se ja sjećam. I prvi put su bile intervencije od strane
5 tadašnjeg poslanika u Narodnoj skupštini. On je prvi inicirao aktivnost. Tražio
6 je da se zaustave - znam da je tadašnji, dal' se zvao Krizni štab ili ratno
7 predsjedništvo, oni su često mijenjali naziv, da su oni zahtijevali od
8 policijskih uprava da se ti ljudi uhapsu, jer prema policiji su oni mogli ići
9 samo sa zahtjevom i sa molbom, nisu mogli narediti jer je takvo ustrojstvo bilo.

10 Znam da je bilo i nekih ozbiljnih pokušaja progona, iako nije došlo do
11 krivičnog procesuiranja tih ljudi. Znam da su hapšeni, da su nasilno neki
12 oslobođeni od svojih suradnika i tako.

13 P: Ja sam upotrebio riječ: "kriminalne bande". To sam uradio namjerno.
14 Pod "kriminalnom bandom" - dozvolite da počnem iz početka. Da li je po Vašem
15 mišljenju ova reč koju sam ja upotrebio "kriminalna banda", da li je to nešto
16 jednako paravojnoj jedinici ili postoje različiti koncepti u vezi sa time?

17 O: Sad ću iznijeti svoje shvaćanje. Ja ne znam šta sve opredjeljuje
18 jedno, a što drugo, pa ću iznijeti shvaćanje. Mislím da su oni zaista banda,
19 odnosno da su kriminalna grupa ti ljudi bili. Bilo je više takvih grupa koje su
20 se pojavljivale na našem području. Neke su bile odmah otjerane, neke su se
21 zadržavale. Najveći problem su bile one koje su porijeklom sa našeg tla, jer

1 niste ih mogli otjerati. Zašto mislim da ne radi se o paravojnim formacijama? Na
2 našem području nije bilo paravojnih formacija, jer svi oni koji su bili vojska
3 oni su imali svoju tačno određenu pripadnost. Paravojna formacija ima ipak neko
4 ustrojstvo, neku komandu. Ono... ta grupa egzistira kao neka jedinica vojna.
5 Iako nije u sistemu zvanične vojske. Ali oni nisu bili to. Oni bi obukli
6 uniforme i uzeli oružje samo da bi se pokazali u gradu i da bi otišli nekoga
7 opljačkati. Onda su ponovo dolazili u neku kafanu i trošili plijen.

8 P: Molim Vas da nam pomognete, ako možete, definicijom takvih grupa.
9 Koliko ih je bilo, koliko je pripadnika bilo? Da li znate imena njihovih vođa?
10 Tu vrstu informacija.

11 O: Na području naše opštine, koliko sam ja čuo od ovih članova Kriznog
12 štaba i od šefa policije kada je on dolazio tamo na njihov poziv da interveniše,
13 bile su identifikovane dvije, a eventualno i treća grupa. Oni su imali razmjerno
14 mali broj članova, po tri, četiri člana stalna. Možda još suradnika da su imali.
15 Ali oni koji su se isticali bilo ih je malo. Jedna od tih grupa bila je
16 izvjesnog e...e... To...Topalović se zvao. Da li je on bio vođa ili... Oni su u
17 biti bili svi jednaki, ono, nije se moglo reći da je jedan vođa i da naređuje
18 ostalima. Možda je neko bio, možda je taj bio predvodnik. To je jedna grupa koja
19 je bila i uhapšena povodom ove intervencije o kojem sam govorio i koju su,

1 buduću da su njih četvorica uhapšeni, a došla je druga grupa koja ih je
2 oslobodila nasilno iz pritvora, pri čemu su načelniku policije gurali pištolj u
3 usta i slali prijetnje na račun svih koji su učestvovali u tom hapšenju,
4 zaključujem da ih je bilo više od te četvorice. Ni šef policije nije...nije, po
5 mom shvaćanju, smio govoriti više detalja kada je došao referisati u ratno
6 predsjedništvo.

7 Ja sam bio tamo prisutan jer sam ja prvi na ulici uočio jednog od tih i
8 bio sam preplašen i došao sam to reći. Oni su tamo pravili viceve na moj račun
9 kako sam strašljivac. A onda...onda su dobili potvrdu od šefa policije da su oni
10 nasilno oslobođeni pa su se svi uozbiljili.

11 Druga jedna grupa bila je, znam da je jedan momak učestvovao u njoj, ja
12 ne znam... Pazite, ja sam čovjek koji je došao u taj grad nekoliko mjeseci
13 ranije i radio sam stručne poslove. Ja, slabo sam zalazio i u kafiće i slabo sam
14 se družio sa lokalnim stanovništvom. Ja nisam svih njih poznao. Više sam
15 poznao, što kaže neko: "Eno ga, onaj pljačka".

16 Bila je još jedna grupa koja se vozila jednim bijelim golfom. To je bilo
17 opšte poznato u gradu. Imali su bijeloga golfa, vjerovatno da li je on negdje
18 ukraden ili ne. Imao je sarajevske tablice. Ali su bili s područja Petrovca, po
19 onome što sam ja čuo. Znam da je jedan od njih poginuo u saobraćajnoj nesreći.

20 I pričalo se još za jednu grupu koja je došla sa strane. Povremeno su se
21 odmarali u Petrovcu. Jedna grupa isto od četiri, pet ljudi. Znam da je bio u toj
22 grupi izvjesni Carić, kojeg je kasnije uhapsila Vojna bezbjednost. Šta je sa
23
24
25
26
27
28
29
30

1 njim bilo, ja ne znam pouzdano, ali sam čuo od ljudi iz rukovodstva da je on
2 odveden u zatvor na Kamenicu kod Drvara, navodno zbog, ne znam, nekih
3 kriminalnih djela. Kojih, ja nisam nikad saznao. Nije bilo uputno se ni
4 raspitivati. Tako su mi lijepo rekli neki kad sam se raspitivao.

5 Tako. Ja znam da su tri te grupice... tih...tih glavnih članova nije
6 bilo mnogo, ali očito da su imali pomoćnike, i saradnike, i ljude koji su možda
7 učestvovali u razdiobi plijena toga. Nije to bio ni neki osobit plijen. To je
8 više bilo, e... jedna budalaština. Jer šta su mogli opljačkati kod nečije kuće?
9 Nisu to neke bogataške familije. Oni su mogli neke neznatna sredstva opljačkat',
10 ali više -

11 P: Moram ponovo da Vas prekinem. Prekinuću Vas zato što bi hteo da
12 budemo malo konkretniji. Vi ste pomenuli da su oni pljačkali ljude, odlazili u
13 njihovu kuću i krali plen. A kakve su još vrste zločina, odnosno krivičnih dela,
14 te grupe činile?

15 O: Koliko je meni poznato, neko od pljačkaša u tom razdoblju, dakle u
16 prvoj polovini 1992. ubio je jednog čovjeka koji je meni bio poznat iz viđenja.
17 On je radio kao radnik na benzinskoj pumpi i on je ubijen zbog pljačke. Tako mi
18 je rekao gospodin Jovica Šepa. On je to doznao jer je taj čovjek bio blizak
19 prijatelj njega i njegove familije.

20 P: U redu. Zastanite tu. A koje je bio nacionalnosti taj ubijeni čovek
21 sa benzinske pumpe?

22 O: Bio je Musliman.

23 P: Dakle, bilo je pljački, bilo je to ubistvo, a da li je to pljačkanje
24
25
26
27
28
29
30

1 i ubijanje bilo činjeno protiv ljudi zato što su Muslimani ili su to bila
2 krivična dela koja su bila potpuno slučajna, da tako kažem?

3 O: Pa gledajte, ne bih ja okarakterisao da su to bila slučajno krivična
4 djela. Ti su ljudi u kontinuitetu više puta počinili krivična djela. Znate, oni
5 su znali čovjeka susresti na ulici i oteti mu auto. Međutim, istina je jedna
6 druga. Oni su uglavnom birali Muslimane za napad, očekujući da ih se neće možda
7 progoniti. Oni su se vjerojatno iznenadili kad su bili pohapšeni. Ali oni su
8 krali sve na što naiđu. Ja mislim da su čak i ovome poslaniku za osvetu ukrali
9 jedan dio stada jer je on imao, imao je jedno veliko gazdinstvo. Ukrali su mu
10 dio stada. Kasnije se on žalio policiji i tako. Ubijen mu je pastir. Njemu je
11 pastir ubijen, kasnije. Vjerovatno zbog toga što ih je on tražio da se
12 procesuiraju. Ja ne znam pouzdano, ali tako samo svi mi građani onako
13 zaključivali.

14 P: U toku jednog od Vaših ranijih odgovora Vi ste već pomenuli da su
15 vlasti bile nemoćne da gone te ljude -

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Josse, dopustite mi samo pre
17 toga da ja zatražim od svedoka da pojasni nešto.

18 Gospodine Radojko, Vi ste rekli: "Oni su obično napadali Muslimane jer
19 su možda očekivali da je manje verovatno da će ti ljudi zbog toga biti gonjeni."

20 Da li možete da nam objasnite zbog čega je bilo manje verovatno da će
21 biti krivično gonjeni, ukoliko su im meta bili Muslimani?

22 SVEDOK: U to vrijeme već je postojao sukob i na području Bosne i

1 Hercegovine. Hrvatska vojska je već bila prešla u Brod i izvršila okupaciju
2 dijela teritorije sve do rijeke Ukrine u Derventi. U Hercegovini su također
3 pojavile se neke jedinice koje su počele ratna dejstva. Počelo je na raznim
4 stranama da se zateže i da te tenzije dostižu maksimum. Jedna opšta medijska
5 zakrvljenost je postojala. Jedno...jedno neprijateljstvo na televiziji, radiju,
6 kontinuirano. I ja mislim da su oni u svom tom nekom habitusu intelektualnom,
7 zaključili kako je to njima dopušteno. Ja ne znam što bi drugo bilo. Uglavnom,
8 ovaj... više su... više su napada imali, to kažem zbog toga što su više napada
9 imali prema muslimanskim stanovnicima i njihovoj imovini, nego što su imali
10 prema srpskim. A Srbi su tu velika većina. Eto, ja zato tako zaključujem.

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu. A možete li biti samo malo
12 konkretniji? Kada je reč o tom konkretnom incidentu koji ste pomenuli, kada je
13 to bilo? Vi ste nam rekli da je to bilo početkom 1992. godine, a sada ste rekli
14 u to vreme sukob je već bio počeo. Možete li nam reći molim Vas, kada u toku
15 prve polovine 1992. godine se dogodio taj incident?

16 SVEDOK: Ja o tome znam jednu širu priču, ali bih uzeo puno vremena.
17 Vjerujem da je to negdje moglo biti u junu, julu, ja ne znam. Uglavnom je već
18 bilo sredina godine otprilike. Ja sam za to saznao od toga čovjeka koji je bio u
19 Izvršnom odboru. Jer je on žalio se što nije nešto preduzeo jer ovaj... jer
20 smatra da je mogao on spasiti tog čovjeka. Naime, taj čovjek je nudio njemu da
21 uzme tu imovinu koja je bila predmet pljačke i da je čuva kod svoje kuće. A on

1 je rekao da to on ne može zbog posla koji obavlja, da će svak' reći kako je on
2 okoristio se uzimanjem imovine od Muslimana i tako ga je odbio. Iako su bili
3 kućni prijatelji. I poslije je sto puta žalio. Kaže: "Da sam ja uzeo oni ne bi
4 došli to pljačkati jer ne bi imali što pljačkati." Eto tako znam za to.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Možete nastaviti, gospodine Josse.

6 G. JOSSE: [simultani prevod]

7 P: Već ste pomenuli, u jednom od svojih ranijih odgovora, o tome da su
8 vlasti bile nemoćne pred tim bandama. Kao prvo, šta je policija pokušala da
9 radi?

10 O: Pa, vlast je bila ne baš do kraja nemoćna. Naime, postojale su
11 mogućnosti i one su korištene. Ali one nisu bile efikasne. To su propisi koji su
12 naslijeđeni od ranijeg režima gdje policijska uprava se nalazila u nekoj regiji,
13 a lokalna policija je odgovarala tamo regionalnoj upravi i od njih dobijala
14 takozvane depeše po osnovu kojih je postupala. Dakle, nije po zahtjevu lokalne
15 vlasti nikada morala da postupi. I tu je bio jedan krut sistem koji je
16 onemogućavao efikasno i brzo djelovanje.

17 Drugo, što se tiče vojske koja je tada već preplavila Petrovac, jer je
18 Petrovac na...na... preko te opštine prelaza četiri regionalna puta, dva istok-
19 zapad i dva sjever-jug. Nalazio se kao jedno saobraćajno čvorište na prolaznom
20 putu svih vojski i paravojski. I često se dešavalo, recimo, da paravojne
21 jedinice upadnu u grad, odsjednu u hotelu i morate ih hraniti. Morate im dati

1 sve i ništa oni ne plaćaju. Oni kao idu ratovat' za srpstvo.

2 Tako da... nije... oni nisu imali konkretne komande. Recimo, ja znam da
3 se rukovodstvo opštinsko žalilo jer sam ja pisao te dokumente i zahtjeve Vojnoj
4 komandi. Vojna komanda bi odgovarala kako to nisu njihovi pripadnici. I zaista
5 nisu bili. Oni su vražji pripadnici. Oni tu prolaze samo. I oni se priključuju
6 jedinici koju oni izaberu i dokle oni hoće. To su te prave paravojne formacije.
7 Oni imaju svoju unutrašnju komandu, ali to... oni nisu uopšte u sistemu. Samo
8 ponekad prividno, da bi se zaštitili od progona, oni se proglase da pripadaju
9 nekoj jedinici. Dok vi to uhodate i stignete ih, oni su već otišli na drugo
10 ratište, otišli na drugi kraj zemlje. Oni su... oni su se uspjeli zauzdati tek
11 negdje potkraj 1992. I tada ne potpuno, ali u dobroj mjeri.

12 P: Pomenuli ste policiju, vojsku, a kakva je bila situacija sa
13 opštinskim vlastima čiji ste Vi bili član? Zbog čega Vi niste više učinili kako
14 biste ih kontrolisali?

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Josse, pre nego što
16 nastavite... Mene je prošli odgovor svedoka potpuno smeo. Vi ste ga pitali o
17 nesposobnosti ili nemoći vlasti da kontrolišu te kriminalne bande. U prvom delu
18 odgovora svedok je objasnio neefikasnost policije i strukture policijske. A u
19 drugom delu odgovora pominjao je prisustvo vojnih, odnosno paravojnih snaga i
20 kako su se te paravojne snage ponašale. I mnoge druge komandne strukture je

1 pominjao. Potpuno je nejasno u kom smislu, naime, najpre da kažem što se tiče
2 paravojnih formacija, ne vidim kako bi paravojne formacije, odnosno paravojne
3 snage kontrolisale, potpuno mi je nejasno kako bi one kontrolisale kriminalne
4 bande, odnosno vršile istragu. Potpuno je nejasno iz drugog dela odgovora kako
5 to odgovara na Vaše pitanje. Prvi deo odgovora je jasan. Molim vas da to
6 razjasnite.

7 G. JOSSE: [simultani prevod]

8 P: Gospodine Radojko, Vi ste upravo pomenuli paravojne jedinice ili
9 pripadnike paravojnih jedinica u odgovoru na moje pitanje u vezi sa kontrolom od
10 strane vlasti nad tim bandama. Kao prvo, moje pitanje je bilo kakve veze imaju
11 paravojne snage sa kontrolom nad bandama?

12 O: Po onome što ja znam, oni nisu imali nikakvu subordinaciju, niti
13 mogućnost kontrole. Oni su imali vezu samo u jednom opštem kontekstu da su te
14 bande, njihova pojava, angažovala i ono nešto sposobnih policijskih snaga,
15 vezivala za sebe s jedne strane. S druge strane, oni su svojim prisustvom i
16 takvim nasilnim samovoljnim prolascima, ulascima, ponašanjem, oni su samo na
17 neki način u psihološkom smislu podsticali ove lokalne lopove. Da naglasim, oni
18 su u pravilu bili u prolazu. Samo bi se tu odmorili kad hoće. Naše je cjelokupno
19 muško stanovništvo skoro bilo na frontu i nije njima se imao ko ni suprotstaviti
20 i da je htio.

21 P: A šta je sa legitimnim ili regularnim mobilisanim oružanim snagama?
22 Šta su oni, da li su oni mogli nešto da urade u vezi s tim?

23 O: Mobilisane snage su se u pravilu nalazile na ratištu. Ali je dobar
24 dio pripadnika znao pobjeći iz jedinica, što bi se u normalnom vremenu zvalo
25 dezerterstvom i bili bi kažnjeni zbog toga. U ovim okolnostima, ja moram reći,
26
27
28
29
30

1 niko tamo nije u Bosni imao stvarnu vojsku. To su bile milicije, to su bili
2 naoružani pripadnici naroda. Ko god je sebe proglasio da može nositi pušku on je
3 nju i uzeo i nosio. Čak i ljudi koji nisu služili vojsku zbog psiholoških ili
4 fizičkih nedostataka, oni su često odlazili na ratište kao normalni vojnici. Tek
5 kada je postalo opasno na ratištu i tvrdo onda su oni objavljivali da oni nisu
6 za ratovanje.

7 U biti, postojao je jedan opšti nered i kod tih jedinica. I ta lokalna
8 vlast za koju sam radio, Bog zna koliko puta je usmeno tražila od vojnih
9 komandi, a i pismenim podnescima, da se vojska ustroji, da se disciplinuje, da
10 se oružje ne unosi u grad i ne puca po gradu, po naseljenim mjestima jer je bilo
11 i žrtava. Kad počne takav nered i kad pijani ljudi dođu i počnu praviti nered,
12 onda bi se i oni lopovi koji bi se bojali dotle, pojavljivali, išli u neku
13 pljačku. Uopšte, to je stalno izazivalo nove eskalacije nereda, nasilja i
14 bezvlašća. Tako, što se tiče i tih, nazovimo ih, regularnih snaga.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Josse, ponovo me interesuje
16 vremenski okvir. Svedok je rekao: "Hteo bih da istaknem da u to vreme nije bilo
17 redovne vojske."

18 Dakle, o kom vremenskom periodu se radi, jer nešto ranije smo govorili o
19 incidentu do koga je došlo u junu. Svedok je svedočio da nisu postojale
20 paravojne jedinice tamo, a sada, koliko sam shvatio, ispostavlja se da su
21 ponekad te paravojne jedinice bile tamo i da su one čak na neki način podsticale
22 ove bande. Tako da mene ovo sve više i više zbunjuje.

23 Kada ste rekli svedoče, da u to vreme nije bilo vojske u Bosni, na koje
24 vreme ste mislili?

25 SVEDOK: Vaša visosti, nisam imao namjeru da zbunjujem bilo koga. Ali sam
26 pokušao da objasnim jedno stanje. Ja sam nekad bio vojnik u elitnoj jedinici i

1 ja znam što je vojska. Ovo što smo imali mi, Muslimani, Hrvati, ja sam htio reći
2 da to nije vojska jer tu niko komandu nije morao poštovati. Tu se stvorilo
3 stanje u kojem vojnik radi samovoljno kad on hoće. To je suština problema. A
4 zvanično, zvanično Vaša visosti, ovi ljudi o kojima sam poslednjima govorio, oni
5 jesu zvanično bili pripadnici vojske, ali oni nit' su se tako ponašali nit' je
6 bilo koja komanda imala efektivnu vlast nad njima do kraja. Onu vlast u smislu
7 vojne vlasti, vršenja vojne komande. Jer onaj ko dezertira iz jedinice i mirno
8 se u nju vrati kad on hoće, pa onda to po meni, a mislim i po zakonu koji smo
9 tada imali, to je trebalo da se kazni. Takav jedan odnos je stalno proizvodio
10 daljnu nedisciplinu, nered i probleme.

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Možete nastaviti, gospodine Josse.

12 Samo pre toga sudija Hanoteau ima pitanje.

13 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Ja bih samo hteo da razumem da li je
14 to bilo tako samo neko vreme ili je to duže trajalo i da li je to bila uopšte
15 takva situacija. Da li je u nekom trenutku vojska postala regularna i
16 strukturisana i ponašala se na način koji se očekuje od vojske? Ili Vi kažete da
17 je u toku čitavog sukoba to bilo uvek tako da je uvek postojala ta
18 dezorganizovana i raspuštena vojska? Prema tome, recite nam šta ste tačno
19 mislili?

20 SVEDOK: Vaša visosti, to je trajalo praktično cijeli rat. Ali, najgore
21 stanje u tom pogledu bilo je tokom 1992. godine. 1992. godine još niko nije znao
22 šta da radi, suštinski. Oficiri koji su ostali oni su... nisu prihvaćeni tamo u
23 JNA, odnosno u Beogradu. Oni su ostali na neki način odbačeni. Osjećali su se

1 prevareni. Bili su ogorčeni na sve. Nisu se snalazili u novom odnosu. Ti vojnici
2 su smatrali da ne moraju slušati komunističke oficire. Problemi su bili na sve
3 strane. To je... to je tokom rata polako, koliko se moglo, dovođeno u nekakav
4 red. Ali ni...ni do kraja rata nije bilo pravoga reda. Znalo se desiti u našem
5 kraju da cijela jedinica veličine brigade, lake brigade, to je 1.300, 1.400
6 boraca, jedan jači bataljon, ili bataljon, da napusti ratište i vrati se
7 samovoljno kući jer nisu nečim zadovoljni. To se desilo Bog zna koliko puta. To
8 se mnogo skrivalo, jer to je bilo opasno da sazna protivnička strana.
9 Jednostavno bi tu prošla i išla kud hoće. To je tako trajalo cio rat.

10 Ali ovaj dio što se tiče pljački, nereda po gradu, otimačine, jednog
11 nasilja prema svakom predstavniku vlasti... Predstavnici vlasti e... nisu se
12 smjeli pojavljivati po kafanama. Skoro niko nije iš'o u kafić ili na javno
13 mjesto. Svak se klonio javnih mjesta zbog takvih ljudi. To je bilo najgore 1992.

14 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] A da li govorite samo o geografskom
15 području gde ste Vi bili ili govorite o celoj teritoriji?

16 SVEDOK: Ma na cijeloj teritoriji je vladao nered i...i...i nesposobnost
17 da se uspostavi poredak. Pa u Banjoj Luci su bili napravili pobunu, došli
18 tenkovima u grad. To se tada skrivalo jer se bojalo da će protivnička strana
19 iskoristiti takve okolnosti. Bio je izvršen i puč i tako.

20 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Hvala gospodine.

21 G. JOSSE: [simultani prevod]

22 P: Gospodine Radojko, tačno je, je li tako, da je bar jedan, ako ne i
23
24
25
26
27
28
29
30

1 više istaknutih članova bandi policija uhapsila?

2 O: Nakon intervencije poslanika Milanovića, koji je došao u opštinu i
3 rekao tadašnjem predsedniku Novakoviću da će se on prvi odseliti, ako se to ne
4 zaustavi, predsednik Novaković je zvao mene telefonom da dođem voditi zapisnik i
5 pozivani su istovremeno predstavnici Vojne policije i komande. Pozivan je
6 predstavnik civilne policije, pozvan je javni tužilac i ne znam ko sve još, ti
7 članovi toga Kriznog štaba i odmah su doneseni zaključci. To je bilo
8 deklarativno jer taj nivo vlasti to nije mogao narediti, ali je doneseno
9 zaključci /sic/ koliko se sjećam, sa zahtjevom prema onima koji su nadležni da
10 odmah pokrenu postupak hapšenja, a da tužilac, što je on i prihvatio, ide pisati
11 optužnicu. Jer su se znali ti ljudi koji su, ta četvorica koji su bili
12 najistaknutiji. I ja sam ostao dežurni u tom tijelu kod telefona tokom popodneva
13 i noći. I u neko doba popodne, načelnik policije je javio jer nije mogao
14 telefonom doći do gospodina Novakovića, on je javio meni da su oni uhapšeni. Ja
15 sam pitao: "Jesu svi?" On je rekao da jesu. Ja sam rekao: "čestitam." I tako je
16 završilo na tome. On nije mogao doći do Novakovića.

17 Ujutru, kad sam ja krenuo na posao, vidio sam jednoga od tih naslonjenog
18 na kiosk kraj moga prolaza, ulaza, sa mitraljezom M84, s redenicima. Ja sam
19 pretrnuo jer sam mislio da će me srezati rafalom. On je znao ako je on taj, ja
20 nisam bio siguran da je on taj, jer ja nisam znao dobro ljude u kraju, ali mi se
21 učinilo. Nisam smio u njega gledati, on je bio od mene petnaestak metara, ako
22 budem gledao uhvatiti će mi pogled pa se sjetiti da sam ja. Ja sam prošao i
23 došao u opštinu i sve tako strijepeći da ovaj ne ospe paljbu, jer je bio poznat
24 kao osoba neumjerenog ponašanja, i to sam u opštini i rekao i to sa snebivanjem.
25 Oni su se počeli smijati prvo, kao da sam se preplašio.

26 A onda, ja sam molio predsjednika Izvršnog odbora, gospodina Latinovića

1 da pozove načelnika policije telefonom, da provjeri. Ovaj se odazvao i rekao:
2 "Ne možemo telefonom razgovarati. Sad ću ja doći." I on je došao za nekoliko
3 minuta u opštinu autom i rekao da ne smije razgovarati, boji se da se telefon
4 prisluškuje. Bacio je svoju kapu na sto onako demonstrativno i rekao da on više
5 neće biti načelnik, da on više neće sisat' pištolje. Jer su mu navodno gurali
6 pištolj u usta, ti koji su oslobodili te momke. I on i sada nerado govori o
7 tome, to moram reći. Čovjek se boji vjerovatno. Tako je to završilo.

8 Tužilac onu tužbu što ju je tokom noći napisao, ujutru više nije smio
9 aktivirati jer su oni bili na slobodi. Nema policija snage da ih drži, da ih
10 e... zatvori. Onda je i on kao pojedinac osjećao se ugroženim. Čovjek nije smio
11 ništa dalje raditi.

12 No, taj incident je imao nekih ipak pozitivnih posljedica, taj pokušaj,
13 jer je gospodin Novaković kasnije intervenisao na sve strane u Banja Luci, ne
14 znam gdje tačno. Ali on je opisivao da je to nevjerovatno i on je sa tim svojim
15 tako istupima i gospodin Milanović koji se također preplašio i to opravdano jer
16 su mu kasnije opljačkali stado i ubili pastira, vjerovatno oni, ne znamo mi
17 tačno, ali on je uvijek sumnjao. On je u međuvremenu umro. Ne možemo o tome. Ali
18 on je lično kad je dolazio u rukovodstvo opštinsko govorio kako on misli da su
19 mu se osvetili. Vjerovatno je to mislio tako. Uglavnom, ipak su oni primireni,
20 vojna komanda ih je pohvatala i odvela u jedinice za jedan duži period, tako,
21 kad su se vratili malo su bili mirniji.

22 P: Htio bih da razjasnim kada. Ponovit ću. Hoću da razjasnim kada se to
23 desilo. Kad su oni bili uhapšeni i zapravo odmah nakon toga pušteni?

24 O: To je moglo biti negdje juni, juli 1992. Ja ne znam tačno. Znam

1 da...da su svi bili tu. Muslimansko stanovništvo mislim, još je bilo tu. Barem
2 velika većina. Možda je otišla jedna grupa koja je tražila da ide za Bihać
3 stalno, ali velika većina je tu još bila. To je bilo u tom periodu i povodom
4 upravo tog njihovoga e... kako bih rekao razbojničkog ili razbijačkog ponašanja,
5 pljački, otimanja vozila, prisvajanja imovine. Jednostavno nešto im treba oni to
6 uzmu. Ili im ne treba, il' oni zaključe da im treba. Jedno stanje, bezvlašće,
7 jedno stanje Divljeg zapada. Ta je vlast tamo bila ko onaj nemoćni šerif u
8 vesternima.

9 P: Hoću da još nešto razjasnim, da budem siguran u to. Ukoliko je ova
10 vrsta sugestivnosti neprihvatljiva ja ću se zaustaviti. Kažete da je načelnik
11 policije, tužilac -

12 G. TIEGER: [simultani prevod] Bojim se, ovo je pokušaj da se rezimira
13 svjedočenje svjedoka.

14 G. JOSSE: [simultani prevod] U redu. Nije nikakav problem. Nije mi
15 nimalo teško da ne postavljam sugestivno pitanje samo sam se bojao da će to
16 trajati dugo. Ovo je prvi puta da će se prouzrokovati reakcija.

17 G. TIEGER: [simultani prevod] Časni Sude, ovo je nekorektno. Gospodin
18 Josse je postavio veliki broj sugestivnih pitanja tokom ove sjednice i ovo je
19 prvi put da ulažem prigovor. I tek nakon što je svjedoku postavljeno pitanje
20 koje zaista rezimira jedno dosta dugačko objašnjenje. Mislim da tako nešto treba
21 da dođe od svjedoka ne od branioca.

22 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Josse, jasno mi je da
23 prihvatate prigovor, a istovremeno ne treba da zaključite da je ovo traženje
24
25
26
27
28
29
30

1 gospodina Tiegera da ne postavljate sugestivna pitanja svjedoku do one mjere
2 dokle idu ograničenja koja se postavljaju u ovakvom slučaju.

3 G. JOSSE: [simultani prevod]

4 P: Opet bih htio da razjasnimo. Šta Vam je rekao komandir policije?
5 Zašto su ti ljudi koje je on uhapsio, zašto su oni bili pušteni?

6 O: On nije to rekao meni, on je to rekao rukovodstvu. Rekao je da su
7 oteti. Nije on rekao da su pušteni, oni su oteti. Oteti iz pritvora policijske
8 stanice. Silom oslobođeni.

9 P: A imate li neku predstavu o tome koliko dugo su oni bili zatočeni, u
10 zatočeništvu policije prije nego što su silom oslobođeni?

11 O: Meni je... ovo govorim po sjećanju koje je nepouzdan, mislim da
12 razumijete da je teško pamtiti. Bio je svakako mrak. Mi smo već... već je padao
13 mrak kad sam ja taj zapisnik uspio izraditi i dostaviti svima šta se od njih
14 očekuje. Moglo je biti recimo 21h ili 22h uveče, a kad su oni oslobođeni ja ne
15 znam pouzdano. Vjerovatno negdje u zoru, kako sam ja shvatio, tokom noći.
16 Vjerovatno dok je tim njihovim saradnicima, koliko bi trebalo vremena da se
17 organizuju za takvu akciju. Jer oni su trebali biti odatle, mi nismo tamo imali
18 u gradu pritvora, oni su trebali odmah nakon policijskog zadržavanja biti
19 prebačeni u Banju Luku. Vjerovatno su ovi to ovaj... zbog toga tako brzo i

1 djelovali. Jer da su prebačeni u Banju Luku došli bi u pravu zatvorsku ustanovu
2 i odatle se ne može bez velike borbe nikoga izvući. A oni nisu bili za to
3 vjerojatno sposobni.

4 G. JOSSE: [simultani prevod] Da li je sada odgovarajući trenutak da
5 napravimo pauzu?

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Jeste gospodine Josse. Sada ćemo
7 napraviti pauzu koja će trajati do 16.15h.

8 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Molim, ustanite.

9 ... Početak pauze u 15.52h

10 ... Sednica nastavljena u 16.22h

11 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Molim, ustanite.

12 Izvolite seći.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Odluka koja se odnosi na pravilo 90*bis*
14 potpisana je, možda je već i podnesena, ukoliko nije, to će se desiti danas
15 tokom posle podneva.

16 Što se tiče transkripta, odnosno onoga što se odnosi na gospodina
17 Radojka prema transkriptima i pravilu 92*bis*, on je usvojen u spis odlukom
18 datiranom 7. april 2004. i kaže se: "...usvaja se u spis pod uslovom da svjedok
19 bude unakrsno ispitivan."

20 Zatim, postoji i odluka ovoga Vijeća koja se zove "Nalog u vezi sa
21 zahtjevom tužioca za usvajanje", to je odluka datirana 19. juli 2004. Na trećoj
22 stranici se kaže: "Imajući u vidu da je Vijeće postupno došlo do zaključka da je
23 usvojeno do sada 33 izjava svjedoka prema pravilu 92*bis* (od kojih su se petorica
24 njih pojavili na unakrsnom ispitivanju ⁶)." U fusnoti se kaže: "Još jedan
25 svjedok prema pravilu 92*bis*, Jovo Radojko, njegova izjava se usvaja pod uslovom
26 da ga se unakrsno ispita, a taj zahtjev za unakrsno ispitivanje povukao je
27 tužilac."

28 To znači da u fusnoti 6 svjedok je povučen, što znači da nikakav
29 dokument prema pravilu 92*bis* nije bio pred Vijećem.

1 Izvolite nastaviti.

2 G. JOSSE: [simultani prevod] Na osnovu tog saznanja ja sam došao do
3 pretpostavki koje sam ranije spomenuo.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Sad je to ušlo i u zapisnik i ima svoje
5 proceduralne konsekvence.

6 G. JOSSE: [simultani prevod] Hvala Vam.

7 P: Gospodine Radojko, sada bih želio da pređem na pitanje odlaska
8 Muslimana iz Vaše opštine. Možda će biti od pomoći ako rezimiram ovaj dio jednim
9 kratkim sugestivnim pitanjem. Tri konvoja Muslimana su otišla, od kojih dva
10 1992. godine, a jedan 1993. godine. Da li je to tačno?

11 O: Tačno je.

12 P: Prvi konvoj je otišao u pravcu Bihaća i to prelaskom preko hrvatske
13 granice?

14 O: Tačno.

15 P: Kojeg mjeseca 1992. godine je taj konvoj otišao?

16 O: Ja se ne mogu sjetiti. Samo se sjećam, ja sam pratio taj konvoj kao
17 pregovarač sa... išao je sa mnom najmanje jedan predstavnik Muslimana jer je
18 radilo se o jednoj... radilo se o ljudima koji su dugo izražavali zahtjev da idu
19 u Bihać. Sjećam se da je bilo hladno, izuzetno hladno, da smo se svi smrзли tom
20 prilikom. Ja ne mogu tačno reći kad je to bilo, nažalost. Postoje negdje
21 dokumenti. Asistirao nam je češki bataljon UNPROFOR-a. Davao je logistiku i
22 njihovi predstavnici su obezbjeđivali mjesto. Tu se radilo na neki način i o

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Razmjeni, jer predsjednik je tada vidio mogućnost da se određenom broju ljudi
2 muslimanske nacionalnosti dopusti da idu za Bihać, jer su oni dugo to tražili
3 pod izgovorom zamjene za logoraše, Srbe iz Cazina. Tamo su bili ljudi u nekom
4 logoru pa je jedna grupa pobjegla u Liku i došla do Petrovca okolnim putem. I
5 oni su rekli da su ostali članovi njihovih porodica u tom logoru.

6 P: Ovdje ću Vas zaustaviti jer mislim da to možete pojednostaviti. Prije
7 svega, Muslimani koji su otišli iz Vaše opštine, gde su živjeli neposredno pred
8 odlazak?

9 O: U Petrovcu.

10 P: Da li su živjeli slobodno ili su bili zatočeni? To sam mislio kad sam
11 Vam postavio prethodno pitanje.

12 O: Do tog razdoblja nije bilo nikakvog ni nasilja ni zatočenja, baš
13 ničega. Nisu bile tada ni tenzije nešto ozbiljne.

14 P: Koliko ljudi je otišlo u tom prvom konvoju?

15 O: Otišla je samo nekolicina, oni koji su željeli otići jer tamo je
16 prema tim nekim spiskovima koji su se iskoordinirali između muslimanskog
17 rukovodstva u Bihaću, odnosno u toj regiji, i naših predstavnika bilo je oko 130
18 ili tako, 150 možda osoba srpske nacionalnosti koji su djelomično, jedan dio je
19 bio iz toga logora u tim selima kod Cazina, a jedan dio je bio iz grada... koji
20 je... iz Bihaća, koji je izražavao želju da pređe na srpsku stranu. Na taj način
21 da bi se opravdalo puštanje Muslimana da idu u Bihać, predsjednik je, otprilike
22 jednak broj, dozvolio da se njihovih ljudi e...e... prebaci tamo s tim da im je
23 dao obećanje da će svi ostali moći ići kasnije.

24 P: U kojoj mjeri su u toj grupi, u konvoju ljudi iz Vaše opštine, bili
25 zastupljeni istaknuti pripadnici muslimanske zajednice?

1 O: Ako mislite na njihovo rukovodstvo, njihovo rukovodstvo je otišlo,
2 što se mene tiče, otišlo je potajno i to su ih prebacili tamo gospodin Milanović
3 i mislim, gospodin Ivanić, svojim vozilima ili kako. Uglavnom, oni su im pomogli
4 da pređu u Bihać, a ovi ljudi to su bili obični građani. Sjećam se jednoga, bio
5 je privatni preduzetnik, jer je sa mojim predsjednikom Izvršnog odbora izvršio
6 prividnu zamjenu imovine tako da ovaj čuva njegovu imovinu u Bihaću, a ovaj da
7 čuva njegovu u Petrovcu. Po tome se sjećam da je on bio u toj grupi. Zaboravio
8 sam čovjeku ime. Ja sam sreo ga tako par puta u životu. I, uglavnom, radilo se o
9 običnim građanima koji su, pazite, ljudi su vidjeli da se te... da se sukob...
10 postoji opasnost da se eskalira i tako. Oni su tada tražili da idu, vjerovatno
11 bojeći se da se ne nađu na onome mjestu gdje mogu biti ugroženi. I oni su tada
12 masovno tražili da idu u Bihać, ali im nije dopustila ta naša vojska, jer su na
13 tom pravcu kud se trebalo ići za Bihać nalazila jedinica koju su činili Srbi
14 koji su već izbjegli iz Bihaća. I kroz njihov borbeni raspored nije bilo nikakva
15 izgleda da se prođe, oni bi jednostavno pucali po nama. Zato je nađena ta
16 mogućnost pa se išlo okolo preko hrvatskog teritorija, odnosno tadašnje
17 Republike Srpske Krajine. Jer je predsjednik s njima dogovorio da nam ne prave
18 probleme i da pomognu da se to stanovništvo izvuče. A kako je tamo već bio
19 razmješten UNPROFOR, oni su iskoordinirali, ja ne znam tačno ko, da li naš
20 predsjednik, da li tamošnje rukovodstvo, sa UNPROFOR-om da nam pomogne u prelasku
21 otuda granice sa zapada prema istoku. I vršena je razmjena na jednom mjestu koje
22 je obezbjeđivao češki bataljon, sjećam se da su bili Česi, i mjesto se zvalo

1 Japanska krivina. To je danas u rejonu graničnog prelaza Izačići.

2 G. JOSSE: [simultani prevod]

3 P: A kako se to područje sada zove? Kažite nam, molim Vas, jer
4 prevodilac nije čuo šta ste rekli.

5 O: Područje se zove Japanska krivina. Naime tu je jedna cestovna okuka
6 na kojoj su izginuli troje ili četvoro Japanaca u jednoj poslovnoj ekonomskoj
7 delegaciji, pa su po tome nazvali to mjesto Japanska krivina. Ja sam prvi put
8 čuo za taj toponim kad sam tamo došao. Do tada nikada nisam znao, iako sam tuda
9 prolazio često putujući iz Zagreba.

10 P: A koliko Srba je Vaša opština primila u razmjeni za one Muslimane
11 koji su otišli?

12 O: Pa otprilike taj isti broj koji je otišao Muslimana, iako je
13 Muslimana željelo otići više, ali predsjednik i to drugo rukovodstvo zbog
14 pritiska tih ljudi na frontu jednostavno nisu smjeli pustiti onoliko koliko je
15 tamo željelo da ide. Jer su ti ljudi u vojsci stalno prigovarali kako takvim
16 ponašanjem jača se front protiv njih.

17 P: Došlo je do drugog, odnosno bio je i drugi, mnogo veći konvoj i to u
18 septembru 1992. godine, je li tako?

19 O: Tako je.

20 P: U tom trenutku situacija u Vašoj opštini postala je izuzetno teška i

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 opasna za Muslimane, to ćete prihvatiti, je li tako?

2 O: Pa, jeste.

3 P: A šta je dovelo do pojačavanja napetosti zbog koje je situacija
4 postala izuzetno teška za njih?

5 O: Ja sam objašnjavao i to u transkriptima ima. Nakon prvog konvoja
6 trebali su uslijediti više -

7 P: Samo ću Vas prekinuti tu. Mislim kada ste rekli "transkript", mislite
8 pritom na Vaš razgovor za istražiteljima i advokatima iz kancelarije Tužilaštva
9 koji je održan u Banja Luci u leto 1900... Odnosno, ispravljam se, u junu 2003.
10 godine.

11 O: Mislim i na to, ali mislim i na ovaj dio koji sam iskaza. Ja sam to
12 vjerovatno malo šire iskazao pred Sudom u tome istom predmetu. No dobro.
13 Ukratko. Nakon tog prvog konvoja bilo je Muslimanima, kako su oni željeli ići za
14 Bihać, jer dole, treba svatiti da su oni rodbinski vezani sa tim Muslimanima u
15 Bihaću, i osjećali su se u jednoj toj većoj masi bezbjednijima. Mnogi su imali
16 dole imovinu, imali kuće, imali rođake i tako. Oni su u jednom velikom,
17 relativno velikom broju, ja ne znam tačno kolikom, ali mnogo većem od onoga koji
18 je uspio se prebaciti, tražili već tada da idu. I njima je predsednik, koliko ja
19 znadem, obećao da će oni moći to uraditi, ali kasnije, kad se steknu nekakvi
20 povoljniji uslovi, malo da se tenzije kod tih vojnika snize. Međutim, razvoj
21 događaja je išao tako da, da je vojska onda postala još gora jer je počele su
22 žešće borbe.

23 I iz komande je dolazio stalno njihov predstavnik na sjednice toga,
24
25
26
27
28
29
30

1 da l' se zvalo ratno predsedništvo il' krizni štab, ja ću to zvati ratnim
2 predsedništvom, ne sjećam se tačno, ovaj... u kojem periodu je nosio koji naziv,
3 dolazio je čovjek koji je uvijek, koji je bio član toga tijela Kriznog štaba ili
4 kako hoćete, i koji je izričito rekao da nema govora o tome da se oni puste da
5 idu u Bihać. Zbog toga se stalo sa tim prelaskom i oni su ostali u Petrovcu.
6 Onda, stalna je postojala opasnost. Mene je predsednik u više navrata slao da
7 razgovaram sa predstavnicima UNOROFOR-a i Međunarodnog crvenog krsta u Lapcu, u
8 Ličkom Petrovom Selu i u Kninu, i da ih molim da pomognu da se ti ljudi prebace
9 za Split, ako je moguće, ako već ne možemo da ih prebacimo za Bihać. Oni su u
10 prvi mah to prihvatili, pa poslije su se ustručavali da to urade. Tako je to sve
11 stajalo.

12 A postojala je stalna opasnost... sa mnom su uvijek išli u toj
13 delegaciji i dvojica, trojica tih uglednijih građana muslimanskih koji su
14 predstavljali na neki način tu zajednicu. Ja sam bio i vozač i bio sam zadužen
15 za te informacije i razgovore tako da smo išli zajedno kao grupa, kao
16 jedinstvena ta neka delegacija. I kada ni to nije uspjelo, a mi smo svima njima
17 rekli da postoji opasnost da neće vlast u slučaju kakve eskalacije na lokalnom
18 nivou moći zaštititi stanovništvo, jer takva je bila procjena predsjednika i
19 svih tih ljudi. Jednostavno su oni tako procjenjivali, što se nažalost i
20 obistinilo. Nakon što je jedan, desio se jedan događaj na frontu. Došlo je do
21 totalne eskalacije sukoba. Došlo je jednostavno da su svi zgrabili puške i svi
22 su hodali po gradu, pucali, nasumce se ubijalo, bilo je žrtava i tako. I onda je
23 ovaj -

1 P: Molim Vas zastanite tu. Dakle, taj događaj na bojištu o kome sam Vas
2 najpre pitao, dakle, da li je došlo do nekog događaja koji je situaciju naročito
3 otežao? Ukoliko jeste, molim Vas objasnite to ukratko.

4 O: Da, bio je jedan takav događaj u septembru 1992. Naime, jedna
5 jedinica srpska u kojoj je bilo... uglavnom su bili Petrovčani i izbjeglice iz
6 Bihaća koji su s porodicama došli u Petrovac, poginulo je... jedan kamion je
7 upao u zasjedu udarne diverzantske grupe muslimanske i oni su tu ubili i
8 masakrirali tako, jer jednostavno to je brzi napad sa svim sredstvima, 23 srpska
9 borca. Od toga je bilo ja mislim, 17 ili 19, neparan je broj, a manji od 20, baš
10 Petrovčana rodom, i onda kada su, oni su dopremani u mrtvačnicu lokalne bolnice,
11 dopremani su i neki ranjenici jer je još bilo borbi, već tu večer stanje je
12 postalo užasno. Ja sam išao da se dobrovoljno prijavim za davanje krvi i onda su
13 me tamo neki ljudi napali. Navodno, po njihovoj izjavi, kako opštinari štite
14 Muslimane i ja sam odatle bio prinuđen da pobjegnem, jer su bili naoružani i
15 tako. Uglavnom, po gradu su odjekivali pucnji. Predsjednik je sazivao sastanak
16 odma' uveče, tražio izlaz, zvao telefonom koga je mogao, policiju, ovo, ono.

17 Al' cio grad je vrio. Mobilisana Teritorijalna odbrana, ono ljudi što je
18 bilo, bio komandir neki Šepa Drago. Čuvali su straže oko kuća. Sve je to bilo,
19 donekle se nešto učinilo, ali nedovoljno da se svaka kuća i svako domaćinstvo
20 zaštititi istovremeno. Jednostavno je na sve strane to... počela je neka vrsta
21 spontane osvete. I u tim okolnostima drugi dan ili treći nakon toga, tada su ovi
22 već bili taj dan sahranjeni, ja mislim uveče, tražili su kontakt ugledniji

1 građani Muslimani sa predsjednikom, to znam jer sam ja ovaj stalno bio dežurni
2 pri telefonu, i on je s njima na neki način, ja ne znam kojim kanalima ugovorio
3 da dođu u suton kad se ne vidi da dolaze u opštinu, da ih ne bi ko napao. Inače
4 su se oni, ovaj... tada zaista nalazili u jednoj vrlo nezgodnoj, jadnoj
5 poziciji. I oni su došli na taj sastanak. Na sastanak je pozvan predstavnik
6 Vojne bezbjednosti iz korpusa, pozvan je šef policije, pozvan je taj komandir
7 Teritorijalne odbrane i svak je trebao da referiše. I oni su referisali šta se
8 dešava. Znam da se ovaj iz Teritorijalne žalio kako na njegove ljude pucaju,
9 doduše nisu još pucali u meso, ali su im pucali iznad glava, da im dovikuju iz
10 mraka da znaju ko su, da će im pobiti kod kuće familiju i tako. Tako da su ti
11 ljudi postali pomalo suzdržani i neodlučni da se oružano sukobe sa tim grupama
12 koje su harale. To više nisu bili ovi pljačkaši nego to je spontano krenulo.
13 Bilo je ljudi koji su se osvećivali za svoje rođake i braću i tako.

14 Onda, oni su obraćali se predsjedniku kad su došli na taj sastanak - ja
15 sam vodio zapisnik i toga se sjećam. - oni su se njemu obraćali kao svom nekom
16 sugrađaninu, drugu i doslovno su ga obraćali se imenom i rekli: "Pa brate Rajko,
17 šta je s ovim, kakva je ovo sramota? Pa je l' nas ovako treba ubijati tako?"
18 Njemu je bilo neugodno i on se izvinjavao i govorio da on ne može ništa učiniti,
19 da čini što može, da i sami vide. Oni su rekli da oni vide straže, ali da to sve

1 nije dovoljno, da i dalje, dvije su kuće izgorile u jednom dijelu grada,
2 zapaljene tako. Prvo su opljačkane pa zapaljene. Bilo je poginulih u gradu. Ja
3 se sjećam da nisam smio izaći na pauzu taj dan. Nisam smio izaći iz zgrade i
4 dosta iz opštine ljudi nije smjelo izaći vani jer se pucalo okolo, a neko je
5 proširio glasinu kako...kako je to... kako su Muslimani ostali tu zahvaljujući
6 opštinskom tom rukovodstvu i tako.

7 Kako sam i ja sebe doživljavao članom tog tima nisam se usudio izaći.
8 Mene su slabo ljudi i znali. Šta ja znam šta misle o meni. Uglavnom, došla je
9 vijest da je ubijena jedna žena i djevojčica od šest godina. Stanje je bilo
10 užasno. Jednostavno, teško mi je to opisati kako je to bilo i kako su se ljudi
11 koji su imali mrvu zdravog razuma osjećali. A pogotovo oni koji su bili predmet
12 toga svega.

13 U tim okolnostima predsjednik je rekao... Čas su oni bili uključeni, čas
14 je bio samo taj Krizni štab. Oni su bili u jednom predsoblju pa su ulazili i
15 izlazili, ta delegacija, a ovamo su, to srpsko rukovodstvo je vijećalo. Ja sam
16 sjedio za jednim pokrajnim stolom i pisao taj zapisnik. Ja sam te bilješke koje
17 su se *ad hoc* našle, nisam ni pisao ni u svoju bilježnicu nego na jedan komadić,
18 jedan blokić koji sam i predao Tužilaštvu prilikom prošlog, ovaj... iskazivanja.

19 Uglavnom, nije bilo tog predstavnika vojske. Po meni je to ključna
20 činjenica bila da se usude donijet' odluku da Muslimani mogu ići. Jer taj
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 predstavnik vojske je stalno bio... praktično prijetio čovjek. On nije tu večer
2 mogao stić' jer nalazio se negdje na ratištu kod Bosanske Krupe sa svojom
3 jedinicom. Tako su ovi prelomili -

4 P: U redu. Možda bismo mogli sada da zastanemo na trenutak jer ste dali
5 dosta informacija tu i ovo nije kritika na Vaš račun nipošto gospodine Radojko,
6 ali vrlo brzo prelazimo sa jednog aspekta na drugi.

7 Dakle, da se malo vratimo unazad, da opišemo onaj pristup koji ste Vi
8 počeli da opisujete i to pristup raznih pripadnika muslimanske zajednice koji su
9 došli predsedniku opštinske skupštine i tražili da napuste kraj. Kako su ti
10 razgovori ili pregovori tekli?

11 O: Ja svaki detalj sigurno neću iznijeti. Ja Vas molim da razumijete, i
12 zbog proteka vremena, al' ono što mi se urezalo u sjećanje, kod predsjednika
13 opštine i kod svih prisutnih sa srpske strane bio je izražen jedan osjećaj
14 neprijatnosti, da ne kažem srama što se to dešava. Na kraju, ti su ljudi živjeli
15 zajedno. Ja nisam bio sa njima, ali iz njihovih ranijih kontakata, a i iz onoga
16 što se pričalo kad su oni već otišli, oni su bili i drugovi, neki među njima
17 prijatelji i tako, i na neki način taj predsjednik se osjećao neprijatno što on
18 ne može ništa da učini za njih. A on je samo uspio da ove ostale, jednostavno ih
19 je presjekao u svemu i rekao da se mora pomoći da iziđu. I da to više nema
20 rasprave. I onda je samo tražio od predstavnika Vojne bezbjednosti da on

1 garantuje da vojska ih neće napadati kad budu odlazili i da će pružiti pomoć. I
2 oni su obećali da će to biti i da će dati jedan bataljon Vojne policije
3 korpusku, praktično cijelu korpusnu Vojnu policiju u obezbjeđenje mjesta
4 okupljanja i dijela puta koliko oni mogu dosegnuti.

5 I tražio od šefa civilne policije da sa svojim šefom u Banja Luci stupi
6 u kontakt, da mu objasni o čemu se radi i da nikakav izgovor se neće prihvaćati
7 i da će se tražiti odgovornost sviju ovaj... i kažnjavanje ne budu li dali
8 zaštitu tog jutra kad ti ljudi odlaze. Jer ti su... već je bio uveden policijski
9 čas. To sam zaboravio reći. Oni su u sumrak došli i oni su se morali polako
10 prokrasti do svojih kuća i javiti svojim sunarodnicima da se pripreme, da
11 pripreme ručnu prtljagu, što ko može ponijeti i novac i tako da to odu. Jer je
12 bilo dosta... od strane vojske recimo bio zahtjev da im se nipošto ne smije
13 dozvoliti da odnesu novac, recimo devize, da ne smiju odnijeti nakit i ono što
14 je vrijedno. Kao oni će sa tim finansirati rat. Onda je predsjednik...
15 predsjednik je dugo se oko toga dvoumio zajedno sa ostalim ljudima, kad je rekao
16 meni da ću ja biti zadužen za njihovu pratnju i da ću obezbjeđivati im prolaz,
17 ja sam mu otvoreno rekao da ja to pod uslovom da se ljudi pretresaju, da im se
18 traži novac, ne mogu uraditi. Čak i kad bih htio da je to fizički nemoguće. Jer
19 da mi moramo proći kroz krajeve koji su neprijateljski nastrojeni, gdje je već
20 bilo napada, gdje su pokušali jedan naš konvoj da...da unište i ovaj, tako.

1 P: Ne, ne želim još uvek u ovom trenutku da razgovaramo o konvoju.
2 Recite koliko je Muslimana otišlo u konvoju koji se spremate da opišete?
3 Otprilike.

4 O: Pa ja mislim negdje između 2.000 i 2.500 ljudi. Najvjerovatnije oko
5 2.100, 2.200. Nije bilo vremena ni da se pravi evidencija. Bilo je problema sa
6 transportnim sredstvima, bilo je milijun problema. Jedva smo otišli.

7 P: U redu. O transportu ćemo razgovarati za koji trenutak. Dakle, ljudi
8 su odlazili autobusima, je li tako?

9 O: Autobusima, ali autobusa nije bilo dovoljno. Tako da su odlazili i
10 transportnim kamionima lokalnog preduzeća.

11 P: A radilo se otprilike o 40, 50 vozila, je li tako?

12 O: Vjerujte da pojma nemam. Ja nisam ni stigao... ja sam krenuo prije
13 nego su se svi ukrcali, jer sam trebao ići naprijed sa tim komandrom policije i
14 izviđati put da nam nije ko spremio zasjedu.

15 P: U redu. Na to ćemo preći za koji trenutak. Šta je činjeno da bi se
16 obezbedilo da odlazak konvoja bude tajan?

17 O: Pa, e... svi ljudi koji su učestvovali na tom sastanku i Srbi i
18 Muslimani, dogovorili su se da niko o tome nikom ne priča. I to je tako i
19 ostalo, s tim da su Muslimani trebali da svojim, kako su se oni nalazili u
20 jednom kompaktnom naselju, kuća do kuće, oni su trebali, kako su bili iz raznih
21 dijelova grada, da potajno dozovu svoje susjede i to jedni drugima da tokom noći
22 prenesu da se ljudi mogu spremati za put. Da ponesu odjeće, da ponesu stvari
23 koje su vrijedne. A sa strane Srba svaki je morao da čuti o tome i tako je to i
24 bilo. S tim da je bio ugovoren jedan opšti znak za okupljanje, da se okupljanje
25 izvrši naglo, da lokalno srpsko stanovništvo za to ne zna, da ne bi neko krenuo

1 u napad, jer je ta... ovo sve bilo i posljedica tih e... te osvete. Bilo je
2 dogovoreno da će proći u 6.00h ujutro, razglas policijski, koji će pozvati ljude
3 na okupljanje. I to je tako i učinjeno, ali oni su već bili spremni i oni su u
4 vrlo kratkom periodu došli na to mjesto. Na tom mjestu već je bila policija e...
5 civilna i bio dio vojne, i oni su to jedno mjesto, koje je dosta veliko, jedan
6 plato, okružili sa otprilike dva reda policajaca, vojnika, ne zna ko je sve bio
7 tu, bili su naoružani i oni su čuvali stražu oko -

8 P: U redu. Vi ste otišli u prednjem delu tog konvoja, ispred konvoja.
9 Koliko ste bili ispred prvog vozila u kome su bili ljudi koji su odlazili u
10 konvoju?

11 O: Pa ne znam, par stotina metara ili 500 metara. Uglavnom, trudili smo
12 se da održimo vizualni kontakt da nam se kolona ne raspadne.

13 P: Nismo razgovarali, jer Vas ja nisam pitao o tome, o smeru u kome je
14 krenuo taj konvoj. Mislím da nema oko toga nikakvog spora. On je otišao ka
15 Travniku u centralnoj Bosni. Zbog čega nije otišao u Bihać? Zašto je krenuo za
16 Travnik?

17 O: Pa zbog ovoga o čemu sam govorio. Ti ljudi nisu željeli ići u
18 Travnik. Oni su tamo otišli prisilno. Okolnosti su prisilile da ih tamo
19 transportujemo. Oni su imali želju otići za Bihać. A kasnije, koliko ja
20 dokučujem, kako su se intenzivirale borbe u Bihaću i kako bi njih tamo odmah
21 mobilisali da otuda opet ratuju, oni su željeli, kad se otvorila ova mogućnost u
22 razgovoru s UNPROFOR-om u početku, najviše su željeli zapravo otići za Split.

1 Jer su saznali da odatle mogu ići i u Zapadne zemlje i pobjeći od rata. Ali,
2 okolnosti nisu dozvolile i oni su zapravo otišli, a da nisu željeli tamo ići jer
3 su ih i tamo mobilisali.

4 P: /prevod engleskog transkripta: "U jednom momentu..."/

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ja bih samo hteo da postavim jedno
6 pitanje.

7 Rekli ste da su oni hteli da idu u ovom smeru ali u ovom smeru nije bilo
8 moguće. Dakle, oni su otišli protiv svoje volje jer bi i tamo bili mobilisani.

9 Zbog čega su morali tamo da odu? Zašto nisu mogli, ukoliko nisu želeli
10 da idu u pravcu kuda su odvedeni, zašto ih niste ostavili tu gde su bili?

11 SVEDOK: Upravo nisu ostavljeni iz razloga što tu više nije... što je
12 neodrživo stanje postalo, što im... predsjednik im je otvoreno rekao da im ne
13 može garantovati više bezbjednost, jednostavno da on čini sve što može, ali to
14 se i dalje, ti pojedini napadi dešavaju i pojedina stradanja. On je... on je
15 već duže vremena prije toga pokušavao njih prebaciti, međutim, kako dole prema
16 Splitu UNPROFOR nije dozvoljavao, ja kad sam išao s ovom delegacijom
17 muslimanskom zajedno, mi smo kao jedna delegacija išli, oni su otvoreno tada
18 rekli kada su odustali od pomoći u tom transportu, otvoreno su rekli, da li iz
19 Crvenog krsta ili UNPROFOR-a ja se više ne sjećam, neki predstavnik rekao je da
20 to njihova uprava, centrala, takav vid odlaska stanovništva smatra etničkim

1 čišćenjem. Tada sam inače prvi put čuo za taj izraz. Nisam znao, kasnije sam
2 saznao ovaj... šta se dešava. I rekli su, kad sam ja rekao da lokalna vlast nema
3 ovlašćenja nad policijom, da nema i da neće nikad imati ovlašćenja nad vojnom
4 komandom, da smo mi nemoćni tamo, oni su rekli da je to naš problem.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da Vas samo prekinem tu. I da li su oni
6 onda rekli: "Mi hoćemo da idemo." Ili ste Vi rekli: "Nema druge nego da idete."
7 Pitao sam Vas zbog čega ih niste ostavili tu gde su bili. A Vi ste rekli:
8 "Situacija je postala neodrživa i predsednik im je otvoreno rekao da ih ne
9 može."

10 Dakle, da li su oni tada rekli: "Mi ćemo, bez obzira na to, onda ipak
11 poći."? Ili su rekli: "Hoćemo da ostanemo u podrumima svojim kuća, pa ćemo
12 videti šta će se desiti."?

13 Hoću da Vas pitam ko je na kraju bio taj koji je rekao: "Uđimo u
14 autobuse i krenimo." Ko je, na kraju, taj koji je doneo tu odluku?

15 SVEDOK: Oni su došli odmah sa zahtjevom da idu. Oni su došli sa
16 zahtjevom. Muslimani. Njihovi ti ugledni građani, ali e... oni su to mjesecima
17 zahtijevali. Ali nije bilo prilike, nije predsjednik, nije mogao im odobriti jer
18 je postojalo jako protivljenje ove druge strane koja je otvoreno prijetila da ne
19 smije se to dozvoliti. U suštini, ta druga strana, to je sad moje shvaćanje i
20 interpretacija, molim da me razumijete ako ovaj... i jedna i druga strana, bojim
21 se da je ta strana na neki način potenciranjem tih svojih zahtjeva htjela da
22 ostanu kao neka vrsta taoca, jer su oni govorili: "Neka ide žena i djeca, ali
23 neka ostanu vojno sposobni." A tako nešto ovaj... nije se moglo dopustiti.

24 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] A zašto ne? Zašto ne bi žene i djeca
25 mogli otići kao što su željeli?

SVEDOK: Oni su otvoreno rekli: "Ne želimo se mi razdvajati od svojih porodica." I mislim da su bili u pravu jer je za njih bila mnogo veća opasnost da ostanu vojno sposobni muškarci. U biti, ostali bi kao neka vrsta taoca.

SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Zašto bi oni bili taoci?

SVEDOK: Pa zbog svih ovih događanja koja su bila na ratištu, koja su bila u okruženju. Oni bi na taj način, bar oni su se tako osjećali, oni su to otvoreno rekli: "Mi nećemo da ostanemo tu. Mi hoćemo da idemo sa svojim porodicama. Ako naše porodice idu, idemo i mi." Jer je njima predsjednik prije toga predočavao takvu mogućnost. A i na tom sastanku još uvijek nije bilo raščišćeno pa je to bilo ponovljeno. I onda taj njihov zahtjev je i prihvaćen kao razuman.

SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Možda ćemo kasnije zaći u nešto više detalja.

A sada možete nastaviti, gospodine Josse.

G. JOSSE: [simultani prevod]

P: Došli smo do onog trenutka kada je konvoj otišao. Vi ste bili sa komandirom policije. Da li je to tačno?

O: Da.

P: Kada ste stigli u Ključ, saznali ste da je konvoj bio napadnut. Da li je i to tačno?

O: Tačno je.

1 P: A do kakvih ste informacija u Ključu došli o tom napadu? Iz kojeg
2 izvora ste dobili informacije?

3 O: Pa neposredno od ljudi. Mi smo se u Ključu e... kad smo došli, mi smo
4 shvatili da je naša kolona, da iza nas idu samo tri, četiri autobusa.
5 Primijetili smo to na jednoj okuci. I onda smo stali u Ključu da vidimo, da se
6 ostali prikupe. Kako su se ostali prikupljali, tako nam je neko i rekao da je
7 napadnut konvoj negdje pri kraju konvoja, da je bilo pucnjava na njih i da ima
8 možda i povrijeđenih. A onda sam ja išao dalje niz taj konvoj i pitao da nema ko
9 povrijeđen. Onda su mi rekli da ima u jednom kamionu. Ja sam došao tamo i
10 ispostavilo se da je jedan dečko poginuo, da ima nekoliko ranjenih. I ja sam
11 odmah onda rekao da će im se pružiti medicinska pomoć. Odmah sam opet ušao u
12 auto i odjurio u bolnicu ključku. I ja sam zapravo i bio zadužen za te stvari da
13 se pomogne logistički. Tamo sam molio upravu, ne znam više ni koga, oni su
14 zaista odmah reagovali i došla je jedna kola hitne pomoći dole kod našeg konvoja
15 i taj dečko je iznesen, međutim on je već bio mrtav i izišao je jedan ili dvoje
16 ranjenih, ja ne sjećam se sigurno i oni su zaliječeni pa kasnije vraćeni u
17 Petrovac, ne znam šta je bilo sa...sa... jedan, mislim, čovjek.

18 Ali, ja tog momenta nisam znao. Pitao sam te ljude imali još kog
19 povrijeđenog. Oni su rekli: "Nema." Ali kaže: "Ima jedan kamion kojem su
20 izbušene gume pa je ost'o na Bravskom polju." Onda sam ja rekao, budući da je
21 Ključ bio nepogodan za zaustavljanje i, po procjeni policije, opasno mjesto za
22 nas, ja sam zamolio da izađemo iz grada na drugu stranu i da se okupimo na
23 jednom platou između Ključa i Mrkonjića. I tako smo se tu okupili. Kad smo se tu
24
25
26
27
28
29
30

1 okupili, ja sam opet e... išao niz kolonu i saznao da ima više povrijeđenih.

2 Saznali smo i da je taj kamion zaostao, a poslao sam, sa ovim komandir
3 u dogovoru, da odu policajci, dvojica policajaca da odu u susjednu kafanu u to
4 selo na piće malo i da izvide da nam ne prijeti kakva opasnost. Oni su ovaj...
5 otišli tamo i ubrzo su počeli se žurno vraćati. I rekli su: "Bježmo." Šta je
6 bilo? Kaže: "Evo vidite, ovi iz kafane shvatili su da je... da smo mi iz
7 Petrovca i da hoćemo Muslimane provući i odoše kućama tražit' puške." Mi smo
8 odatle odma' krenuli dalje... s tim da je jedna patrola naša policijska, to nije
9 bio komandir sve policije, to je bio komandir samo *ad hoc*, za tu policiju, išli
10 su sedam, osam policajaca u dva auta, jedna patrola je vraćena nazad da je ovi
11 seljaci ne vide, vraćena da sačeka taj zaostali kamion na putu, a mi ostali smo
12 bježali dalje. S tim da smo taj komandir i ja otišli brzo u mrkonjičku bolnicu
13 tražiti medicinski i sanitetski materijal i da se prebace ovi ranjeni u bolnicu.

14 E... kada smo tamo... a policijska kola su sad prešla jedna naprijed.
15 Ona su inače išla naprijed iza nas. I rečeno im je samo gdje će se zaustavit' na
16 jednom pogodnom mjestu ne periferiji Mrkonjića. Mi smo otišli tamo, dobili smo
17 sanitetsko vozilo. Ono je došlo tamo na punkt, otprilike kad je i konvoj jer mi
18 smo se brže kretali jer smo imali lako vozilo i oni su došli da preuzmu te
19 ranjene, međutim, ovi Muslimani koji su se nalazili u vozilima rekli su da oni
20 ovaj... ranjene... da ti ranjeni ne žele da ostanu u mrkonjičkoj bolnici, već da
21 traže, među njima ima medicinskog osoblja, da traže sanitetski materijal, zavoje
22 i tako, lijekove, da im se da koji su se tu našli. Tu se našlo malo lijekova jer
23 to vozilo nije se nadalo tome, ali su dali što ima. Znam da su vozači po
24 kamionima iz onih kompleta hitne pomoći dali što je god tko imao i oni su rekli
25 da je to dovoljno da idemo dalje. I tako smo krenuli dalje sve do Kneževa gdje
26 je ovaj... gdje je preuzela vojska prebacivanje tamo.

27 P: Koliko znate, na osnovu informacija do kojih ste kasnije došli,

1 konvoj je nastavio i na njega nisu vršeni daljni napadi i on je prešao na
2 teritoriju koju su držali Muslimani?

3 O: Da. Daljnih napada nije bilo. Mi smo, u biti, žurili se da prođemo
4 kroz sve te teritorije tako da niko za nas u biti nije ni znao.

5 P: Da ovo onda razjasnimo. U vezi sa pitanjima koja Vam je postavio
6 cijenjeni predsjedavajući sudija. Nije bilo nikakve međunarodne pomoći u vezi sa
7 ovim konkretnim izlaskom, egzodusom stanovništva?

8 O: Nije bilo pomoći.

9 P: A treći konvoj je otišao negdje u početku 1993. godine. Da li je to
10 tačno?

11 O: Koliko se sjećam tačno je. Negdje zimski period je bio, vjerujem da
12 je 1993. Možda februar.

13 P: Da Vam postavim nekoliko kratkih pitanja s tim u vezi. Koliko ljudi
14 je bilo u tom konvoju?

15 O: Možda 150, 200, ne znam, 240. Tako, od 150 do 240. Ne mogu tačan
16 biti. Ja nisam obezbjeđivao ni vozila, ništa, pa ne znam koliko je toga
17 naručeno. Ja sam samo bio zadužen da obezbijedim da oni stignu, da sa vlastima
18 na koje naiđemo, pregovaram u ime opštine, da će se dati, da će se platiti ako
19 zatreba smještaj, hrana, bilo što i da prođu bezbjedno, da ih se ne napada.

20 P: U kojem pravcu je otišao taj konvoj?

21 O: Otišao je za Bihać.

22 P: Da li znate zašto je tih 150 Muslimana otišlo baš tada?

1 O: Znam. Oni nisu zbog ovoga iznenadnog odlaska u drugom konvoju, kako
2 su oni bili - oni nisu živjeli u gradu nego u jednom selu - nije bilo nikakve
3 mogućnosti da se oni brzo obavijeste i da se brzo organizuju za pokret. Da ne bi
4 ugrozili izlazak ovih koji su bili većina, njih se nije o tome ni obavještavalo.
5 A inače, oni su već imali neku vrstu zaštite. Bila je jedna policijska, stalno
6 je bila policijska straža u selu. Selo je inače mješovitog sastava bilo, srpskog
7 i muslimanskog, i tamo je bila policija koja je stražarila i tako da, na njih se
8 tog momenta nije ni napadalo, niko nije divljao po selu i tako. I kako se ne bi
9 ugrozio tajnost odlaska ovoga, ove grupe koja je bila velika, i za koju je bila
10 velika opasnost da bude napadnuta, njih se nije stiglo ni obavijestiti. Nije se
11 ni pokušavalo, koliko se ja sjećam.

12 P: Hoću da se na kratko vratim na drugi konvoj, onaj koji ste opisali
13 detaljno. Zaboravio sam da Vas pitam šta se desilo sa kućama i imovinom tih
14 Muslimana koji su otišli u drugom konvoju? Molim Vas, kažite Vijeću nešto o
15 tome.

16 O: Pa, kuće i imovina su ostali. Kada je... e... kada je dogovoreno da
17 oni idu, e... ja sam predsjedniku već ranije govorio, prenio ove stavove koji su
18 mi izraženi od strane UNPROFOR-a i Crvenog krsta međunarodnog, a on je i na
19 druge načine i direktnim kontaktima sa njima znao već za to, da je... ja sam
20 rekao da je opština odgovorna za imovinu svih tih ljudi i da oni imaju pravo,
21 ako im bude oštećena ili uništena, na obeštećenje. A onda je sa njima
22 dogovoreno, odmah na tom sastanku, da oni prenesu ljudima, koji god to žele, da
23 zaključaju svoje kuće i zgrade i da te ključeve predaju ujutru kad budu odlazili
24 opštinskim službenicima da se popiše koji su čiji ključevi i da bi se kuće

1 pečatile.

2 Ujutru je predsjednik svu opštinsku upravu, do zadnjeg službenika,
3 poslao na to mjesto gdje su se ljudi okupljali. Oni su skupljali ključeve, a
4 dosta ljudi nije donijelo ključeve. Rekli su da su ih ostavili kod kuće u
5 bravama i ti službenici su odmah počeli odatle, to sam vidio lično, odmah su od
6 tih prvih kuća kraj kojih smo se blizu okupljali, počeli da, da ovaj... idu po
7 kućama da vrše popis važnijih stvari i pečatili su kuće. Sve su te kuće
8 zapečaćene. Stvari su popisivane zbog toga da se zna šta je tamo ostavljeno da
9 se kasnije ovaj... ne bi tražilo obeštećenje za nešto što nije bilo ili da se
10 može dobiti za nešto što jest. A kako su se na to područje prilijevale još
11 uvijek izbjeglice iz raznih krajeva, većina tih kuća je data na korišćenje
12 izbjeglicama, ali zajedno sa tom pokretnom imovinom za koju su zaduženi.

13 P: Možete li nam pomoći i reći nam koji procenat je upotrebljen, a koji
14 je ostao zapečaćen i neupotrebljen?

15 O: Pa, u početku je bilo sve zapečaćeno. Poslije je, ne znam procenat,
16 ali skoro sve te kuće su date izbjeglicama jer je iz Bihaća u prvi moment došlo
17 4.000 do 5.000 izbjeglica koje su bili kod prijatelja, kod rođaka, po nekim
18 javnim zgradama i oni su jednostavno, te kuće su mahom dodijeljene njima. Dalje
19 je bilo izbjeglica iz Srednje Bosne, iz Sarajeva i tako, ljudi koji su
20 porijeklom iz tih krajeva koji su tu došli. Jedan dio mali, možda nekoliko kuća
21 koje su pravili stalno problem, zauzeli su mještani, i... koji nisu imali pravo
22 da to koriste i znam da je sa njima bilo problema kad su bili izbacivani, pa
23 zato znam da su bili tamo. Jer ja nisam ovaj... bio u organu koji je to radio.
24 Ali znam kroz izvještaje da je jedan dio zaposjeli mještani. Uglavnom,
25 izbjeglice su bile u tim kućama. Mahom.

26 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Josse, nije li tačno da je

1 jedno od ključnih pitanja sa time u vezi to da li je na adekvatan način zbrinuta
2 imovina, pokretna i nepokretna, onih koji su otišli ili je došlo do razvoja
3 događaja u drugom pravcu, kao što je na primjer opisano u dokaznom predmetu
4 Optužbe 748, razdjelnik 9? Nije li onda ključno pitanje da li su ključevi dati
5 ujutru ili poslije podne? Nije li tačno da je ključno pitanje to: zašto su
6 ključevi dati? Čuli smo dosta svjedočenja o tome, mnogo detalja koji su uglavnom
7 irelevantni, ukoliko se ne pozabavite onim što je ključno pitanje. Koristim ove
8 riječi jer se pozivam na ovaj dokazni predmet, jer mislim da to mogu da uradim u
9 prisustvu svjedoka koji možda ne zna sve o dokaznom predmetu Optužbe, ali
10 pretpostavljam da Vi razumijete šta hoću da kažem.

11 G. JOSSE: [simultani prevod] Razumijem, ali ne mogu da se ovim pitanjem
12 dalje bavim u ovom trenutku. Dajte mi minut vremena, časni Sude.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Izvolite.

14 [Odbrana se savetuje]

15 [Sudije većaju]

16 G. JOSSE: [simultani prevod] Nastavit ću. Ako časni Sud želi da se dalje
17 pozabavi tim pitanjem onda svakako -

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Možda se time možemo pozabaviti u
19 unakrsnom ispitivanju. No to je dio dokaza koji imamo pred sobom. Mnogo vremena
20 smo potrošili ne baveći se suštinskim pitanjem. Gospodine Josse, ukoliko
21 suštinsko pitanje na osnovu informacija koje dobijemo, bude išlo u prilog onoga
22 što se moglo saznati postavivši dva ili tri pitanja, a to je na primjer
23 sljedeće: ovi koji su otišli, jesu li još uvek bili vlasnici svoje imovine? Šta
24 je sa njome urađeno? A onda se zaboravilo o ključevima koji su dati ujutru ili

1 poslije podne ili... Šta saznajemo na osnovu toga što je nekolicina ljudi protu-
2 zakonito zauzela te stanove, a ovde se radi o tome da li su neke osobe zauzele
3 imovinu drugih ljudi u nekom trenutku i to je ključno pitanje.

4 G. JOSSE: [simultani prevod] Ja ne mogu unakrsno ispitivati svoga
5 svjedoka.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, razumijem. Ali istovremeno, to je
7 pitanje koje Vijeće smatra da je suština ovoga pitanja. Ako kažete: sačekajmo da
8 vidimo šta se dešava, ali ne trošimo mnogo vremena na detalje koji su
9 irelevantni ukoliko nije jasno suštinsko pitanje. Neću da kažem da bi ona mogla
10 biti relevantna kada napravimo bolji uvid u sržno pitanje, ali osnovna pitanja,
11 najvažnija pitanja još do sada nisu postavljena svjedoku. Možda da sačekamo
12 unakrsno ispitivanje.

13 Izvolite nastaviti.

14 G. JOSSE: [simultani prevod]

15 P: Sada ću preći na jednu drugu temu gospodine Radojko. Ona se odnosi na
16 stepen, odnosi se na to u kojoj mjeri se Vi sjećate opštine i u kojoj mjeri se
17 sjećate da se opština žalila republičkoj Vladi na Palama o aktivnostima tih
18 gangstera, tih bandi. Da li ste na neki način komunicirali sa Palama?

19 O: U to vrijeme sa Palama se komuniciralo uglavnom e... putem poslanika
20 ili tako nekoga od ljudi koji su tamo putovali i donekle putem prepiske.
21 Telefonske veze su bile dosta nepouzidane i teško ostvarive, a inače, kada se
22 moglo komuniciralo se i telefonom. Predsjednik je recimo, komunicirao telefonom
23
24
25
26
27
28
29
30

1 kad može. Znalo se dešavati da po cijeli dan, dva ili tri, ne može se dobiti
2 telefonska veza. Niti su oni bili na nekoj poziciji gdje se lako ostvaruje veza,
3 niti mi.

4 U više navrata i u tom razdoblju, i u kasnijim razdobljima, slani su
5 određeni, odašiljani su određeni dokumenti, određeni podnesci, da ih tako kažem,
6 u Banja Luku najčešće, jer tamo se nalazio centar bezbjednosti za policiju i
7 dostavljani su isto tako zahtjevi ili podnesci komandi Drugog krajiškog korpusa
8 koja se nalazila praktično na našem opštinskom području. Mi smo svi u...u
9 opštini kao građani osjećali da postoji nedostatak reda u mnogo čemu. I onda je
10 rukovodstvo tamo ovaj... često donosilo zaključke kojima se zahtijevalo da se
11 određeni propusti isprave, da se oni koji su nadležni za svoje poslove da to
12 urade, primjera radi policija ili Vojna komanda, zavisno čiji pripadnici čine
13 nered po gradu. Znam da je u dosta navrata pisalo se na sve strane i da je lično
14 poslanik intervenisao, ne znam kod koga tačno, ali mislim tamo u skupštini, da
15 se utiče na vojne komande, da naoružani ljudi ne dolaze u grad, da recimo, t...
16 bilo drastičnih slučajeva. Bio je slučaj, ja se sjećam, da su tenkom došli u
17 kafić na piće, jer je jedinica stacionirala blizu grada. I takve... to je sve
18 unosilo nered i... bilo u gradu poginulih zbog toga. Ovdje ne mislim na
19 Muslimane, bilo je Srba poginulih isto. Jednostavno ljudi izvan svake
20 discipline, pijani pucaju nasumice.

21 Dakle, bilo je dopisa koji su išli za tim. Bilo je zahtjeva i povodom
22 toga je i reagovano. Povodom toga bilo je reakcija i to je postepeno i
23 smanjivano, ali je to u tom jednom razdoblju napravilo štetu. Jer sve je to išlo
24 okolišnim putem. Tu se nije moglo direktno obratiti nekome, pa on odmah reaguje.
25 Mi okolišnim putem tražimo od policijske stanice koja je nama kilometar od
26 zgrade opštine, mi ne možemo direktno tražiti od nje ništa nego se obraća Banja
27 Luci, pa Banja Luka prenosi njima i sve tako u krug, dok to se uradi prođe
28 nedelja dana, a trebalo je reagovati za sat vremena. Jest, doduše, bilo kod njih

1 Susretljivosti, pa je znao predsjednik nazvat' telefonom šefa policije, on je
2 bio profesionalni policajac i mogu reći da je on to ovaj... znao odraditi ne
3 čekajući nikakvu direktivu od svoje komande i uprave.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Josse, molim Vas da mi
5 pomognete u vremenskom okviru za pitanje i odgovor.

6 G. JOSSE: [simultani prevod] Da. Treba da razložim na nekoliko načina.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Možda je trenutak za pauzu tako da ćete
8 imati vrijeme, no ako Vam odgovara ja bih napravio pauzu u narednih pet ili
9 sedam minuta. Molim Vas da pronađete odgovarajući trenutak.

10 G. JOSSE: [simultani prevod] Da.

11 P: Htio bih da budemo malo konkretniji u vezi sa ovom temom, gospodine
12 Radojko. Da li ste Vi lično pisali neke dopise ili zapisnike republičkom
13 rukovodstvu?

14 O: Pisao sam.

15 P: Koliko njih otprilike i kojem vremenskom periodu ste to radili?

16 O: Cijelom vremenskom periodu koliko sam bio tamo kao službenik ja sam
17 pisao, pa sad napamet govorim, recimo, raznim organima više instance 30, recimo,
18 do 40 raznih dopisa. To je period od oko četiri do pet godina. To su akti koji
19 su išli nadležnim organima za određene oblasti. Bilo da se radi o prosvjeti, o
20 zdravstvu, o... vojsci, Ministarstvu odbrane, o policiji, Ministarstvu policije
21 i tako. Uglavnom, poneki od dopisa su išli na tadašnjeg predsjednika Republike
22 Srpske. Uglavnom smo njemu se obraćali sa raznim izvještajima i zahtjevima i
23 tako.

24 P: 1992., kako je ta pošta stizala na Pale i kako je upućivana na Pale?

1 O: Ja se ne sjećam da je bilo tada moguće poslati poštom. To je uglavnom
2 nošeno. Znači neko ko ide na Pale, bilo da je iz opštinskih organa uprave ili
3 neko od funkcionera kao što je predsjednik ili poslanik, obično su nosili to sa
4 sobom. Ako ide za Banju Luku, onaj ko ide za Banju Luku odnese tamo i preda i
5 dobije prijemnu štambilju. Dakle, dio toga je odašiljan putem centra veze.
6 Znači, šifrovanom poštom preko centra veze. Ne sjećam se da je išta otišlo
7 normalnom poštom kao što se to čini u miru.

8 G. JOSSE: [simultani prevod] Da. Ovo će biti pravi trenutak da napravimo
9 pauzu. Hvala, časni Sude.

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Napravićemo pauzu do 17.50h.

11 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Molim ustanite.

12 ... Početak pauze u 17.30h

13 ... Sednica nastavljena u 17.59h

14 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Molim, ustanite.

15 Izvolite sesti.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Josse, možete nastaviti.

17 G. JOSSE: [simultani prevod]

18 P: Govorili ste nam o tome na koji način, odnosno o tome da ste stupili
19 u vezu sa Palama. Da li ste ikada dobili odgovor te godine, dakle 1992.?

20 O: Pa, od Pala nije bilo, u vezi sa ovim događajima ja mislim da nije ni
21 bilo nekih posebnih veza sa Palama. Uglavnom su se obraćali za te probleme prema
22 banjalučkom centru i prema Vojnoj komandi koja je bila u početku u Drvaru,
23 kasnije na Oštrelju. Od Pala inače, tokom kasnijeg perioda na mnoge te naše akte
24 nije bilo nekih odgovora i nije bilo nekih reakcija koje bi pomogle.

25 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Josse, kada govorimo o
26 komunikacijama i odgovorima, bez obzira da li je to od pomoći ili ne, ali mislim

1 da je odgovor potpuno drukčiji.

2 Da li ste razumeli svoj odgovor? Odgovor je, da li ste mogli da
3 komunicirate sa Palama. Pretpostavljam, gospodine Josse, da li Vi to razgovarate
4 o tehničkim mogućnostima komuniciranja ili o sadržaju komunikacija?

5 G. JOSSE: [simultani prevod] Pa, ja sam bio sasvim zadovoljan odgovorom,
6 a ako Vi želite da pitate dalje, ako niste razumeli -

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pa ja samo pokušavam da razumem šta ste
8 želeli da saznate od svedoka. Da li ste želeli da saznate o čemu se radilo u tim
9 komunikacijama, dopisima ili pak da li je uopšte postojala mogućnost
10 komunikacija? U jednom od ranijih odgovora svedok nam je rekao da je nekih 30 do
11 40 dopisa poslao napismeno u tih pet godina. To je u proseku, znači, šest do
12 osam dopisa godišnje i kada sam čuo pitanje pomislio sam da li ćemo saznati
13 nešto više o sadržaju tih dopisa ili Vi to pak nastojite da saznate da li je
14 bilo tehničkih mogućnosti komuniciranja.

15 Vaše pitanje je bilo: da li ste dobili odgovor? I tu se ja ponovo pitam,
16 ja sam očekivao da će biti odgovor šta je bio taj odgovor, a opet moguće da je
17 to pitanje bilo ustvari u vezi sa time da li je uopšte bilo moguće dobiti
18 odgovor. A zatim svedok kaže: "U kasnijem periodu nije bilo nikakvih odgovora
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 niti reakcija iz Pala koji bi bili od pomoći." Tako da mi ostajemo u potpunoj
2 misteriji zbog čega to nije bilo od pomoći. Da li zato što nije bilo
3 odgovarajuće zdravstvene nege ili nije bilo dodatnih kreveta? Tako da je to
4 potpuno neodređeno. Ja samo želim da znate zbog čega sam zbunjen i pitanjem i
5 odgovorom.

6 G. JOSSE: [simultani prevod] Hvala Vam onda što ste mi na to ukazali.

7 P: Dakle, gospodine Radojko, hoću sada da Vam postavim neka konkretna
8 pitanja o nekim konkretnim stvarima. Prvo, o nezakonnosti, odnosno bezakonju i
9 onoj slici koju ste nam Vi ovde prikazali i uporedili je sa Divljim zapadom, da
10 li ste Vi ili bilo ko od vaših kolega obavestili Pale o situaciji u tom smislu?

11 O: Ja lično nisam bio ni nadležan i kada bih ja pokušao to lično
12 učiniti, to bi bio eksces. Tako da nema govora da bih ja obavestavao. Moje je
13 bilo da budem servis. No, meni je poznato da je poslanik Milanović, u tim
14 krugovima gdje se kretao, ukazao na ove propuste usmeno i povodom toga
15 preduzimane su neke radnje od strane vojnih komandi, pa i policije i to je
16 stanje polako počelo se dovoditi pod neku kontrolu. Ne odmah u potpunosti i kako
17 je bilo željeno, ali se počelo dovoditi... jer ja znam recimo, pripadnici ovih
18 grupa koje su u samom početku harale po gradu, oni su svi bili, ovaj...
19 pokupljeni, mobilisani, prisilno ili kako ne znam, ali odvedeni su.

20 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Radojko, pitanje je glasilo da
21 li ste Vi obavestili Pale ili je neko od Vaših kolega to učinio. Odgovor je,
22 čini mi se: Ne, nisam. Da li smatrate da ste mogli ili ne, to je sasvim drugo
23 pitanje. A ako sam dobro shvatio, Vi niste znali da li je gospodin Milanović, ja
24
25
26
27
28
29
30

1 sam iz tog odgovora naime shvatio da niko drugi, da Vi niste znali da li je bilo
2 ko drugi -

3 G. JOSSE: [simultani prevod] Pa ni ja nisam razumeo taj deo. Ukoliko sam
4 dobro shvatio on je rekao: "Ne znam da li su poslanici -"

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. No, pitanje u ovom trenutku je
6 komunikacija, odnosno veza sa Palama u vezi sa tim problemima, razmena
7 informacija sa Palama.

8 Gospodine Josse, molim Vas da striktno ovo kontrolišete jer, pošto se
9 čini da su Vaša pitanja relevantna i dajte da se na to usredsredimo.

10 G. JOSSE: [simultani prevod]

11 P: Gospodine Radojko, postavljam Vam vrlo konkretna pitanja. Vi ste
12 rekli da Vi niste kontaktirali republičke vlasti jer to nije bilo Vaše
13 ovlašćenje. Da li Vam je poznato da li je bilo ko drugi to učinio?

14 O: Koliko znam Milanović je prenosio informacije i zahtjeve gospodina
15 Novakovića u tom pravcu. Eventualno. To zaključujem samo na osnovu njihovog
16 međusobnog razgovora. U kom obliku je eventualni zahtjev iznesen i na što se
17 odnosio, ja ne znam.

18 P: Sada bih hteo da Vas posebno pitam o tim konvojima koji su pošli,
19 naročito o drugom konvoju u kome je bilo preko 2.000 ljudi. Koliko je Vama
20 poznato, da li su bilo kakve informacije razmenjene sa Palama u vezi sa tim
21 odlaskom?

22 O: Prilikom odlaska nisu. Međutim, kada smo se mi iz te pratnje vratili
23 u Petrovac, meni je predsjednik Novaković rekao da je njega u vezi s time ili

24

25

26

27

28

29

30

1 nečim drugim, ali ja mislim u vezi s time, uglavnom bilo je to i predmet
2 razgovora, kontaktirao tadašnji predsjednik Karadžić. Rekao mi je da se to
3 desilo u momentu kad smo mi otprilike već bili u Kneževu i da je Karadžić vikao
4 na njega ovaj... da je jako kritikovao to što su ljudi preseljavani al' da mu je
5 Novaković odgovorio da on više ne može ništa preduzeti, da je to već otišlo jer
6 jednostavno da on nije mogao dati adekvatnu zaštitu tom stanovništvu. Ne znam da
7 l' su povodom toga kontaktirali, ali je i to bilo predmet razgovora. Tako mi je
8 rečeno.

9 P: A da li imate predstavu o tome zbog čega je gospodin Karadžić zauzeo
10 stav kakav je zauzeo?

11 O: Pa, koliko sam ja shvatio Novakovićevu reakciju, stav je bio
12 negativan zbog toga što je već tada bilo govora da se radi etničko čišćenje u
13 ratu i on nije želio da se to više dešava.

14 P: Načelno govoreći, da li je bilo razmene informacija u kojima Vi, za
15 koje Vi znate, između gospodina Novakovića i gospodina Karadžića?

16 O: Pa bilo je razmene informacija, ali ja ne znam kakve su informacije
17 razmjenjivali. Recimo, znam da je telefonom, kad uspije dobiti vezu, gospodin
18 Novaković razgovarao sa njim. Što su tačno razgovarali, ja nisam ovaj... znao
19 sam se zateći u kancelariji, ali tada bi izišao. Nisam bio pozivan da
20 prisustvujem niti da o tome imam saznanja, tako da... siguran sam da su
21 kontaktirali, a o čemu tačno, ne.

22 Inače je Novaković njega pozivao ovako slobodno i bez nekog posebnog
23 odnosa kao prema autoritetu, jednostavno obraćao mu se neposredno.

24 P: Kružila je opšte poznata priča ili šala, u vezi sa Palama i
25 ministrima koji su ušli u Vladu na Palama i o rastojanju ili razdaljini,

1 udaljenosti od Pala od ostatka Republike Srpske. Možda biste mogli Sudskom veću
2 da ispričate tu šalu, odnosno priču.

3 O: Pa, mogu. Naime, mi smo se kroz ta obraćanja Vladi na Palama došli do
4 spoznaje da...da oni su gore zapetljani i da ne razumiju probleme, nego mi. Ja
5 sam nažalost autor te šale. Rekao sam u krugu ljudi koje... pred kojima sam u to
6 vrijeme smio to reći, da je ta Vlada sastavljena na vojnom punktu između
7 Sarajeva i Pala. Aludirajući time na to da su ljudi koji su imali nekakav profil
8 stručnosti jednostavno ponuđeni da uđu u Vladu kada su bježali iz Sarajeva. Jer
9 smo naišli na niz situacija gdje jednostavno nismo ovaj... nismo dobili one
10 upute i onu pomoć i reakciju kakva bi bila normalna od strane pojedinih
11 ministara i ministarstava.

12 P: A šta biste rekli na to, ako bi se reklo da je bezakonje koje je
13 vladalo u Vašoj opštini zapravo bilo podstaknuto odnosno, nadahnuto, inspirisano
14 upravom na Palama?

15 O: Pa možda bi to našem opštinskom rukovodstvu ovaj... donekle očistilo
16 obraz, ali mislim da nije tako. Pale, u to vrijeme, pa čak ni kasnije kada su se
17 stvari malo uredile, nije... nisu u biti upravljale onim bitnim polugama vlasti
18 u regiji. Pale nisu uticale na to ni negativno, prije pozitivno, pozitivno su
19 sigurno željele, ali nisu u to vrijeme mogle uticati recimo da policija ne
20 uhapsi kriminalce, da Vojna policija ne privede svoje bjegunce koje vidi da
21 hodaju. Nisu mogle uticati na to da...da tužilaštvo žmiri na takve pojave i da
22 ne procesuirati ni one koje je policija privela. Jednostavno, postojala je jedna
23 apsolutna pasivnost svih tih organa, odnosno nedovoljna aktivnost, to je bolje
24 reći. Oni jesu kao nešto radili, oni su nešto zapisivali. Recimo, ja se sjećam
25 Krizni štab je izričito tražio od policije da sve ljude koji su učestvovali i
26 uhvaćeni u pljački muslimanske imovine da ih popiše. I ti izvještaji su dolazili

1 tome štabu. Ja znam da su predsjedniku dolazili i ovaj... ja mislim da se u onoj
2 arhivi petrovačkoj koja je zaplijenjena i koja je dopremljena ovamo, nalaze i
3 takvi izvještaji. Znači oni su nešto radili, ali onaj sljedeći ključni korak
4 nije urađen. Na tim lokalnim nivoima ti ljudi nisu... ako... kad su privedeni,
5 recimo, nađen je u krađi imovine, priveden je, onda saslušan je, ali nije
6 tužilaštvo podnijelo optužnicu.

7 P: Prekinuo sam Vas zato što ste upravo opisali šta nije valjalo kod
8 mesne uprave. Ono što me interesuje je uprava na Palama. Naime, Tužilaštvo tvrdi
9 gospodine Radojko, i to je deo njihove strategije, da je zapravo bezakonje,
10 odnosno nasilje koje ste opisali, da je ono potaknuto od strane ljudi sa Pala.
11 Da li, šta Vi kažete na takvu tvrdnju?

12 O: Ono nije potaknuto jer su oni bili nesposobni da kontrolišu situaciju
13 i kod sebe. Ja mogu navesti neke primjere. Recimo, oni su imenovali potpuno
14 nekompetentne ljude na pojedina mjesta. Sjećam se tadašnjeg direktora Direkcije
15 za robne rezerve u koje je išao i plijen koji je stečen u ratu. Ja sam s
16 čovjekom kontaktirao. Čovjek je bio moler po zanimanju. Zatim, sjećam se
17 slučajeva kad su imovina iz "Tasa" opljačkana. Pričalo se da tamo ko god dođe
18 uzme auto i odveze ga. Jednostavno je vladao opšti nered. Oni nisu tamo bili u
19 stanju organizovati vlast na području gdje su bili neposredno prisutni. Šta
20 mislite koliko su pomogli nama? Mnogim ljudima se dopadalo da budu na nekim
21 formalno visokim funkcijama, a zapravo su bili apsolutno nekompetentni za bilo
22 što. Uvjeran sam, u to vrijeme velika većina ministara nije imala ni stručni
23 ispit.

1 P: Tužilaštvo ima dodatno objašnjenje da je to bezakonje koje ste Vi
2 opisali, da su vlasti na Palama to odobravale. Šta kažete na takvu tezu?

3 G. TIEGER: [simultani prevod] Pa ja mislim da gospodin Josse može da
4 postavlja pitanja svedoku bez nastojanja da opisuje ili karakteriše stav
5 Tužilaštva i teze Tužilaštva, bilo na ovaj ili na onaj način.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Mislim da se to može učiniti.
7 Mislim, međutim da može i to da radi. Ja sam pažljivo slušao i moguće je da je i
8 on pažljivo slušao stav Tužilaštva i ovo svakako pospešuje stvar.

9 G. TIEGER: [simultani prevod] Ma ja nemam prigovor na pitanje nego samo
10 želim da -

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Josse, molim Vas da
12 preformulišete pitanje, odnosno da ga formulišete tako da kažete: ako bi neko
13 rekao to i to ili izneo takvu i takvu tezu..., a ne morate da kažete da je to
14 baš teza Tužilaštva.

15 G. JOSSE: [simultani prevod]

16 P: Gospodine Radojko, da li je administracija odnosno uprava na Palama,
17 odobravalala to bezakonje koje ste Vi opisali dosta detaljno?

18 O: Kad se prisjetim tog perioda ne mogu se sjetiti da je odobravalala. Pa
19 mi smo se njima upravo kad se obraćamo i obraćali za pomoć da se to spriječi. I
20 kasnije je to i popravljano. Ja samo kažem da nije... da nije bilo kvalitetnih
21 mehanizama za brzu reakciju, nego ta informacija ide na jedno mjesto pa se
22 prosljeđuje na drugo, pa se na drugom il' na trećem odlučuje, pa se vraća. To je
23 jedan dug put.

1 A mi smo u teškoj situaciji svi. Ukratko, nije bilo podrške takvom
2 ponašanju. Zaboga. Bila je podrška tim nastojanjima koje je naše rukovodstvo
3 pred njih iznosilo i to se iz prepiske može utvrditi.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ja nisam video nikakve konkretne
5 prepiske u tom smislu, međutim ukoliko to postoji, Sudsko veće bi želelo to da
6 vidi, jer uz ovo svedočenje mi nismo dobili nikakve dokumente. A čini se da ih
7 ima dosta.

8 G. JOSSE: [simultani prevod] Pa ima dosta dokumenata.

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Ali oni ovde nisu predloženi. A sada
10 sudija Hanoteau ima pitanje.

11 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Gospodine, u Vašem odgovoru Vi ste
12 rekli da to nisu oni podsticali odnosno inspirisali jer oni nisu mogli da
13 kontrolišu situaciju.

14 "Mogu Vam dati nekoliko primera. Oni su potpuno nekompetentne ljude
15 postavljali na neka mesta kao generalni direktor," i tako dalje.

16 A kako Vi objašnjavate takvo stanje stvari? Zbog čega je uprava bila
17 tako loša i zbog čega je administracija bila tako loša, odnosno zašto su
18 postavljane tako nekompetentne ličnosti? Kada kažete: "oni su postavljali
19 nekompetentne ličnosti". Na koga mislite pritom? Ko su bile osobe koje su bile
20 postavljene? Ko je bio zadužen za njihovo naimenovanje i iz kog razloga i zbog
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 čega je uopšte uprava bila tako loša?

2 G. JOSSE: [simultani prevod] Možda bi trebalo tu nešto da proverimo,
3 časni Sude? Očigledno je da smo imali nekih problema sa prevodom jer, naravno
4 uvaženi sudija verovatno toga nije ni svestan jer je govorio na francuskom, ali
5 možda možemo proveriti o čemu je reč.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pa meni nije sasvim jasno zbog čega je
7 došlo do toga, ali moguće je. Ako Vi imate pitanje sudija Hanoteau?

8 G. JOSSE: [simultani prevod] Ako možda možete da ponovite pitanje časni
9 sudijo jer mislim da nije bilo problema sa B/H/S-om.

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pa mi nismo čuli da je bilo bilo kakvih
11 problema.

12 G. TIEGER: [simultani prevod] Meni se čini da je možda došlo do toga da
13 su se prevodioci dopunjavali, odnosno jedni drugima pomagali. Možda bi trebalo
14 da se sada ponovi.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod]

16 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Pa meni je u interesu da li je
17 svedok razumeo moje pitanje. Dakle, gospodine svedoče, da li ste Vi razumeli
18 moje pitanje?

19 SVEDOK: Časni Sude, ja mislim da jesam. Ako mogu odgovoriti ja bih
20 pokušao. Za imenovanje ministara nadležna je Skupština. Ali za imenovanje svih
21 ostalih službenika, kao direktora direkcija, uprava koji rade operativne
22 poslove, zadužena je Vlada i pojedina ministarstva. Tako je i sada. Zašto je do

23

24

25

26

27

28

29

30

1 toga došlo po mom mišljenju? Ja iznosim svoj stav koji ne mora biti tačan.

2 Prvo, mislim da su oni bili u velikoj komunikacijskoj i svakoj drugoj
3 izoliranosti gore na Palama. Recimo, ti ljudi, tokom cijelog rata većina njih
4 nije nikada ni posjetila te naše krajeve i nikad nisu ni upitali neposredno
5 kakve probleme imamo, a kamoli da se nešto rješava. Jednostavno su oni tako
6 funkcionisali unutar sebe. Onda... to je jedan razlog.

7 Drugi razlog, zbog ove komunikacijske izoliranosti oni su jednostavno
8 imenovali ljude koje su na neki način znali, koji su im bili pod rukom. Nisu
9 niti... kako se nisu razumjeli u probleme državne uprave i formiranja vlasti i
10 funkcionisanja vlasti, oni nisu ni pokušavali da prošire tu bazu kadrovsku i da
11 traže iz drugih krajeva ljude koji bi eventualno nešto činili, koji bi... koji
12 imaju stručno znanje. Veliki procenat tadašnje vlasti činili su recimo ljekari.
13 Ja nemam ništa protiv ljekara, ali ljekar nema pojma o upravljanju državom.
14 Pogotovo u ratnim okolnostima. I tako, jedna stihija je to uzrokovala da tako
15 krene, a zbog nedovoljnog znanja u toj oblasti i vjerovatno nemogućnosti
16 kvalitetnih stručnjaka kojih je tamo bilo da prezentiraju svoj stav i da ga
17 nametnu, ta stihija je, na neki način, se nastavila i kroz institucije. To je
18 moje mišljenje.

19 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] A među tim nekompetentnim osobama,
20 da li u njih uključujete i optuženog, a i gospodina Karadžića?

21 SVEDOK: Pa optuženog ne optužujem za nekompetentnost, jer tu skupštinu
22 kako ju je vodio dok je bila još zajednička i kasnije, mislim da ju je vodio
23 dobro. Ja sam posmatrao na televiziji te sjednice i uspijevao je izbalansirati
24 različite stavove, zahtjeve i tako. U ovim poslovima o kojima sad govorim, on

1 nikad se nije ni pojavio. Ni njegovo ime, ni stav niti je ko njegov stav
2 prenosio. On je sve do potkraj 1994. ili sredine 1994. do 1995. bio predsjednik
3 Skupštine i ništa više od toga. Nije imao na našem području ni neki poseban
4 autoritet niti je spominjan kao osoba od značaja. Tek 1994. godine ili... 1994.,
5 kada je uspostavljena blokada tamo ovaj... od strane Srbije, na uvoz određenih
6 roba, ja znam da je tada počelo se govoriti kako treba, da je on dobar
7 organizator i da preko, to optuženi, da preko optuženog treba tražiti mogućnost
8 da se dođe do nekih roba kao što je brašno, te životne namirnice koje su
9 nedostajale u našem kraju. U drugom kontekstu ne.

10 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Vi ste upravo rekli da je Skupština
11 bila zadužena za postavljenje ministara i, ako sam Vas dobro shvatio, rekli ste
12 da ministri nisu bili kompetentni. Prema tome, ako je gospodin Krajišnik bio
13 predsjednik te Skupštine, da li mislite da je i on, na neki način, učestvovao u
14 postavljenju tih nekompetentnih osoba?

15 SVEDOK: Časni sudijo, razumio sam Vas. Vi vjerovatno hoćete... Vi
16 vjerovatno zaključujete kako je kompetentan predsjednik Skupštine ako nisu
17 ministri koje je Skupština izabrala? Ukratko ću pojasniti. U toj Skupštini on
18 kao predsjedavajući, on je u bili ono što je u engleskom parlamentu spiker i on
19 ima jedan glas. U toj Skupštini u kojoj je pretežno skoro sav sastav, ja ne
20 znam, možda jedan ili dva poslanika da nisu bili SDS-a, u tom SDS-u postojao je
21 niz struja koje su bile rivalske. Jer to SDS nije bio izgrađena stranka sa
22 infrastrukturom stranačkom u onom pravom smislu. To je bio jedan pokret. Mnogi
23 ljudi su već u tom periodu morali bit izbačeni iz stranke zbog svojih nečasnih
24 radnji i... bar u našem kraju, ili ponašanja koje je u biti kriminalno. Iz tih
25 razloga ja, na osnovu onog što sam vidio na televiziji, onih prenosa koji su

1 neposredni, ja zaključujem da je on, kao čovjek inženjer ili ekonomista, taj
2 posao radio dobro, da je dobro balansirao između njih. A ministre su često te
3 razne struje... gurao je svak svog čovjeka. I neki ministri su izvjesno bili
4 nekompetentni.

5 Kad se u taj period vratim, ja se prisjećam da recimo često se mijenjali
6 ministri, ključni ministri. Ministar policije se mijenja svaki čas, ministar
7 vojske, u sred rata. S druge strane, ja sam lično prisustvovao jednom zatvorenom
8 sastanku gdje ministra vojske neće pozdrave oficiri visoki. To je bio zatvoreni
9 tajni sastanak i tu se nije fingiralo ništa. Nažalost je takvo stanje bilo. To
10 se skrivalo od naroda da se narod ne bi preplašio i nagnao u bjekstvo. Ali...ali
11 e... ljudi u rukovodstvu su znali za te sukobe. Postojala je teška netrpeljivost
12 među tim strujama. Neću reći mržnja, ali ne mogu znati tačno.

13 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Poslednje pitanje gospodine. Kada
14 ste bili u svojoj opštini u tom vremenskom periodu, u ratu, da je postojala
15 Vlada, kompetentna Vlada, šta biste očekivali od takve Vlade? Kako su se stvari
16 mogle drugačije odvijati?

17 SVEDOK: U tom razdoblju teško je bilo stanje popraviti. Država se
18 raspadala. Profesionalni pripadnici vojske, oni nisu bili naklonjeni nikome u
19 početku. Oni su nužno, prema svojim nacionalnim pripadnostima otišli u
20 nacionalne vojske. Ali ti oficiri, uglavnom, oni koji su... ona velika većina

1 koja je časna, oni nikad nisu dozvolili zločine. Ja se sjećam početka rata, ja
2 sam vidio vojnika koji je počeo da nosi tuđi televizor, da je bio ubijen na licu
3 mjesta. Vidio sam njegov leš jer sam tuda prolazio. Nažalost, i taj oficirski
4 kod, taj njihov sastav se osuo. Dosta njih je bilo iz Srbije recimo, i iz drugih
5 republika i oni su otišli tamo. Ostao je jedan manji broj koji je na neki...
6 mnogi od njih su mislili da su oni osuđeni da tu ostanu. Bili su nezadovoljni
7 što ih ne prihvataju drugdje.

8 S druge strane, civilna uprava nije prihvaćala te oficire kao takve,
9 civilna vlast, nije ih razumjela. Oni su ostali bez stanova, bez imovine koju su
10 ostavili negdje u Sloveniji, Hrvatskoj. Tako je bilo jedno uopšte stanje nereda
11 i bilo je neznanja. Moglo se vjerovatno nešto popraviti da su se prvo
12 promijenili zakoni, da su neposredno -

13 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Oprostite. Odgovorite na moje
14 pitanje. Na licu mjesta, u Vašoj opštini, šta biste očekivali od Vlade na
15 Palama?

16 SVEDOK: A mi od njih, znajući ih, nismo puno ni očekivali. Snalazili smo
17 se kako smo znali i umjeli. Ali bilo bi realno očekivati da su ta policijska
18 ovlašćenja spustila na neposredni nivo. Nama je u to vrijeme bilo teško
19 komunicirati sa Banja Lukom, a kamoli sa Palama. Bilo je realno očekivati da se
20 nađe tamo neki ministar koji će shvatiti da policija mora na licu mjesta
21 reagovati.

22 Drugo, što bi za nas bilo korisno da se tada uradilo: da se komandanti

1 vojni, da se donese neka uredba, da se lica koja se uhvate u pljački automatski
2 pritvore, ako su u uniformi da idu u kazneni bataljon, što smo mi predlagali. Da
3 se formira kaznene jedinice i da ih se ne pušta više kući dok rat ne završi. Pa
4 da se radi i o nama lično.

5 To su stvari koje smo mi zahtijevali i to rezolutno. Ja znam da je
6 predsjednik to rezolutno zahtijevao gdje god se sastao usmeno. Ja ne znam
7 pismeno, da l' je i pismeno vjerojatno otišlo nešto u tom pravcu. Da li ovim
8 riječima ali sličnim svakako. MI smo pokušavali... mi smo uvažavali to svoje
9 rukovodstvo tamo, biranim riječima smo se pokušavali obratiti, ali iz toga
10 izbija nezadovoljstvo i zahtjevi. Dakle, te dvije stvari da su urađene
11 blagovremeno, vjerovatno bi svega ovog bilo manje. Nažalost, to nije urađeno
12 bilo. Postojali su politički razlozi, jer je recimo vojska... mi smo
13 razumijevali i te razloge, jer je vojska htjela da ona tokom rata ima upravu. Ti
14 oficiri, oni su došli u naše mjesto i traže da se formira komanda mjesta. Što je
15 apsolutno pravno nemoguće jer to nisu oni mjesto oslobodili pa u njemu nema
16 vlasti. Jer već tada je počeo sukob kad predsjednik to nije dozvolio. Ja lično
17 sam rekao da ću pobjeći kako god umijem odatle gdje vojska upravlja. Oni su
18 htjeli komandu mjesta formirati, tako je to propalo i tada su počeli već prvi
19 sukobi između te lokalne uprave i vojne komande. I taj sukob je trajao do kraja
20 rata.

21 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Hvala Vam, gospodine.

22 G. JOSSE: [simultani prevod]

1 P: Gospodine Radojko, da li ste 1992. godine dobili bilo kakvo naređenje
2 od gospodina Krajišnika?

3 O: Ne.

4 P: U stvari, da li ste dobili neki dopis od njega?

5 O: Ne.

6 P: Da li Vam je poznato neko njegovo obraćanje bilo kojem drugom članu
7 opštinske vlasti?

8 O: Ne, u tom periodu on nije uopšte komunicirao sa našim predstavnicima.
9 Možda sa Milanovićem kad se tamo nađu na Skupštini.

10 P: Sada bih ukratko prešao na odlazak Srba iz Vaše opštine. Kada su Srbi
11 otišli iz Petrovca?

12 O: U septembru 1995. 14. septembra.

13 P: Zašto su otišli?

14 O: Pa, pobjegli su. Pobjegli su pred muslimanskom vojskom.

15 P: Koliko znate, da li se mnogo ili imalo Srba vratilo nakon
16 uspostavljanja mira?

17 O: Ja ne znam koliki se tačan broj vratio. Dosta ljudi se prijavilo za
18 povratak zbog povratka imovine i regulisanja imovinskih prava. Izvadili su zbog
19 toga lične karte. Ali ti ljudi ne žive tamo. Oni su na području Republike
20 Srpske. Najveći broj je u Republici Srpskoj u Banja Luci i njenoj okolini, dio u
21 Derventi i nekim drugim mjestima. Dio se vratio na onaj dio područja petrovačke
22 opštine koji je pripao Republici Srpskoj. Zapravo, tamo ih najviše gravitira
23 tome.

24 P: Sada ću Vas zamoliti da se vratite unazad i postaviću Vam neka
25 pitanja koja sam propustio da postavim mnogo ranije. Molim Vas da pogledate ovaj

1 dokument.

2 G. JOSSE: [simultani prevod] Dokument koji je Varijanta A i B, časni
3 Sude.

4 P: Prije nego što ga pogledate, stavite ga na stranu.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Radojko, gospodin Josse Vas
6 moli da dokument na trenutak stavite na stranu.

7 G. JOSSE: [simultani prevod]

8 P: Trebalo je da Vas pitam sljedeće: kada su Srbi otišli iz Petrovca, da
9 li su otišli svi Srbi?

10 O: Svi koji su uspjeli pobjeći oni su otišli. Jedan broj nije uspio
11 pobjeći jer su bili ili starci, ili invalidi, ili su živjeli na izolovanim
12 imanjima pa im nije imao ko dojaviti da bježe, tako da su oni ostali.

13 P: I šta se desilo sa tim Srbima koji su ostali?

14 O: Svi Srbi koji su ostali ili su pobijeni, pri čemu su najčešće
15 masakrirani, iako se radilo o starijim ljudima i često... bilo je i umobolnih
16 koji nisu ni shvaćali šta se dešava, a jedan broj koji je živio u udaljenim
17 selima ili je pobijen, ili je doveden u zatvor od kuća u Petrovac i tu su
18 razmijenjeni kao ratni zarobljenici tokom 1996. godine. To je jedna manja grupa.

19 P: Hvala Vam.

20 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Josse, ima li o tome neka
21 dokumentacija, jer imamo mnogo dokumenata o drugim masakrima i masovnim

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 ubistvima, kako bismo dobili utisak o kojem broju govorimo?

2 Također bih zamolio tužioca da nam kaže da li oni imaju neku
3 dokumentaciju koja bi predstavljala oslobađajući materijal.

4 G. TIEGER: [simultani prevod] Izvinite, časni Sude -

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Svjedok je svjedočio o kasnijem
6 vremenskom periodu kada su Srbi morali da pobjegnu iz opštine, ili barem veći
7 dio je morao da napusti opštinu, a oni koji su ostali su ili ubijani ili većinom
8 masakrirani. Da li postoji neka dokumentacija ili izvještaj o broju -

9 G. TIEGER: [simultani prevod] Možda, časni Sude, ali to nije nešto na
10 šta je tužilac obratio pažnju, koliko znam. I ja svakako... Vi ste spomenuli
11 oslobađajuće informacije i ne mogu da dokučim da li postoji neka oslobađajuća
12 komponenta u kontekstu ovoga slučaja.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] No, govorim o jednoj opštoj ravnoteži -

14 G. TIEGER: [simultani prevod] Ja nisam prigovorio pitanju jer Odbrana je
15 prethodno rekla da su zainteresovani da dođu do nekih vidova konteksta ili
16 informacija iz okvira konteksta i ja to prepuštam njima.

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ja Vas ne krivim na šta ste se
18 usredsredili, samo se pitam, obraćam se gospodinu Josseu jer je on postavio
19 pitanje svjedoku. Možda gospodin Josse nema iste resurse u procjeni da li
20 postoje takvi materijali -

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. JOSSE: /nedostaje simultani prevod/

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Radojko, Vi ste nam govorili o
3 tome da su oni Srbi koji su ostali u opštinama iz kojih su kasnije pobjegli
4 većina Srba, da su oni bili pobijeni i masakrirani. Da li postoje neki
5 izvještaji za koje Vi znate o tome da li se to odvijalo tokom jednoga dana, da
6 li je to trajalo par nedjelja? Koliko je bilo žrtava, 20, 200, 2.000? Da li Vam
7 je poznato postojanje takvog nekog konkretnog izvještaja u Vašoj opštini? Ne
8 mislim opštih izvještaja, nego baš na ovakvu vrstu.

9 SVEDOK: Naša opština više ne postoji. Ne postoji niko ko se zvanično
10 bavi time. Međutim, ja sam razgovarao sa ljudima iz tog kraja. Moja tetka bila
11 zarobljena i razmijenjena kao ratni zarobljenik. Ona je tada imala 78 godina,
12 jedva se kretala, ali je ona bila ratni zarobljenik. Tako je razmijenjena.
13 Razgovarao sam sa jednim čovjekom koji je bio iz sela odakle je moj punac. Njega
14 su mučili, razbili su mu stopala, gonili ga da bos stoji pa su mu kundakom
15 razbili prste na nogama. On je uhvaćen oko mjesec dana kasnije nego što je
16 Petrovac zauzet s njihove strane. Zvao se Niko, ne mogu se sad prezimena
17 sjetiti... Iz sela Risovac. Inače sam u razgovorima s ljudima u Banja Luci došao
18 do saznanja da oni preko ovih organizacija porodica nestalih i zarobljenih,
19 došli su do podatka, po nekoliko desetina tako ubijenih ljudi. Više ih nije ni
20 bilo. To je malobrojno stanovništvo. Petrovac je imao petnaestak hiljada kao
21 cijela opština. I praktično svi koji su zaostali, niko nije mogao ostati ni kod

1 svoje kuće il' je bio ubijen il' deportovan u zatvor, logor, kako god hoćete.
2 Uglavnom je bio izvrgnut progonu. Iz tih razloga ostalo je stanovništvo naravno
3 i bježalo. Jer postoji jedna... jedan vrlo negativan kontekst, kada su ti isti
4 Muslimani izvršili težak genocid na tom području. Ja ne znam da li je poznato,
5 ali na području opštine Kladuša prema popisu iz 1931. godine živilo je 80% Srba,
6 na području opštine Bihać 54%, Bosanska Krupa 70% i nešto, samo je Cazin imao
7 muslimansku većinu, Srbi su činili oko 40, 42%. Nakon Drugog svjetskog rata Srbi
8 su tu bili, ili ih nije bilo u tim opštinama ili su bili manjinsko stanovništvo.
9 Recimo, prema popisu iz 1992., u Kladuši skoro da nema Srba, u Cazinu skoro da
10 nema Srba, svega oko 130 do 150 je popisano u opštini koja ima 60.000
11 stanovnika, tako i Kladuša i tako. To su razlozi zašto su bježali.

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, da. To nije bilo moje pitanje. No,
13 da li biste mogli - spomenuli ste ranije popise. Spominjete Kladušu 80% Srba,
14 zatim spominjete popis iz 1991. što mora da je greška jer kasnije ste spominjali
15 popis iz 1991. godine. Možete li nam reći na koji ste prvi popis mislili? Koje
16 godine?

17 SVEDOK: Žao mi je, časni Sude, što sam bio nejasan. Prvi popisi gdje
18 postoji Srpska većina, to su popisi prije Drugog svjetskog rata. Nakon tog
19 genocida u Drugom svjetskom ratu onda su ovi podaci gdje Srba i nema. Zato su
20 takve tenzije i postojale.

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ne. Samo sam Vas pitao da ispravite ono
2 što je upisano kao "1991." Sad kažete da je to bio popis od prije Drugog
3 svetskog rata.

4 G. JOSSE: [simultani prevod]

5 P: Gospodine Radojko, da li ste Vi u svom odgovoru rekli 1931., a ne
6 1991? Znači, da li ste rekli 1931., a ne 1991.?

7 O: Izvinjavam se što sam nejasan. Za prve podatke... podaci se odnose -

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Radojko, savršeno ste bili
9 jasni. Prvi podaci su bili iz perioda prije Drugog svetskog rata, a da li je to
10 bila 1931. ili 1935. nije u ovom trenutku značajno.

11 Molim Vas da nastavite, gospodine Josse.

12 G. JOSSE: [simultani prevod]

13 P: A sada ću vas zamoliti da pogledate dokument koji imate pred sobom.
14 To je dokument koji je u ovome Sudu poznat kao Varijanta A i B. Ukoliko bude
15 prigovora na moja sugestivna pitanja, molim da me zaustavite. Kada su sa Vama
16 razgovarali istražitelji i advokati -

17 G. TIEGER: [simultani prevod] Ja sam anticipirao, no budući da se kolega
18 zaustavio, mislim da je očigledno da će to biti sugestivno pitanje, a mislim da
19 ovo nije primjereno u ovom trenutku.

1 G. JOSSE: [simultani prevod]

2 P: Kada ste prvi puta vidjeli ovaj dokument, gospodine Radojko?

3 O: Pa, koliko se sjećam vidio sam ga prilikom davanja iskaza u jednom
4 drugom predmetu, mislim 2003. Ja sam tada rekao da, bez obzira što tada ga
5 vidim, da se prisjećam da je ovaj... nešto pominjano od toga ali da većina ovoga
6 nije nikada provedena. Ja se sad prisjećam ovoga predmeta da ga detaljno ne
7 čitam i da ne gubimo vrijeme.

8 P: To će biti dovoljno za moje svrhe.

9 G. JOSSE: [simultani prevod] Molim Vas za minutu strpljenja.

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Uzmite sebi vremena koliko Vam treba.

11 [Odbrana i optuženi se savetuju]

12 G. JOSSE: [simultani prevod] Hvala Vam, časni Sude, nemam više pitanja.

13 [Sudije većaju]

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Tieger, ako ne mislite da će
15 Vaš prvi niz pitanja moći biti završen u narednih sedam minuta, zamoliću Vas da
16 počnete sutra sa Vašim unakrsnim ispitivanjem.

17 G. TIEGER: [simultani prevod] Časni Sude, ja sam spreman da počnem sutra
18 u svetlu niza faktora na koje sam skrenuo pažnju Odbrani. Osobito kada se radi o
19 kvalitetu onoga što je pokriveno pravilom 65ter, a to je pitanje koje je ponovno
20 više puta spomenuto. Predviđam da ću biti spreman i potrudicu se da tako bude,
21 ali ovo nije pravi trenutak da počnem.

22 SUDIJA ORIE: [simultani prevod]

23 Ni Vijeću nije tih šest, sedam minuta bitno, ali pod ovim okolnostima
24 možete sutra početi unakrsno ispitivanje.

25

26

27

28

29

30

Gospodine Radojko, prije svega da Vam dam instrukcije da ne treba da sa
bilo kime razgovarate o iskazu koji ste dali do sada niti o onome koji ćete dati
u nastavku. Vidjećemo se ponovno sutra kada će Vas ispitivati unakrsno zastupnik
Optužbe. Počevićemo sutra poslije podne u 14.15h u istoj sudnici.

Sada molim poslužiteljicu da isprati svjedoka iz sudnice.

[Svedok se povlači]

SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Iskoristio bih preostalih nekoliko minuta da bih čuo od strana koji su svi vrloiskusni, dobro obrazovani pravnici iz anglosaksonskog sistema. Da Vam izložim sljedeći scenario. Pretpostavimo da tužilac predoči jedan bankovni transfer od nekih 100.000 njemačkih maraka, a nešto što je prateći tekst uz to kao "Za pružene usluge." A sada Odbrana poziva svjedoka i počne ga pitati o tome koliko ima bankovnih računa, zatim koji je maksimalan iznos na bilo kojem od njegovih bankovnih računa i da li obično transfere obavlja putem Interneta ili to piše na papiru. Ako to piše na papiru, da li to ubacuje u poštansko sanduče u kancelariji u ekspozituri X ili Y. Ali Odbrana ne kaže svjedoku ili ne pita svjedoka, da li mu se ikad desilo da je napravio transfer u iznosu od 100.000 njemačkih maraka uz opis da je to za pružene usluge.

Mislim da postoje dvije mogućnosti. Ili, ako se to svjedoku kaže onda on

ponedeljak, 13.03.2006.

Predmet br. IT-00-39-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona načinjenog tokom sudske postupke, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o originalnom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju sluša nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti usklađena sa transkriptom na engleskom jeziku.

1 kaže: "Da. To je bila greška u banci. Vidite da je nakon dvije nedelje
2 ispravljena greška." I time se sve objasni.

3 U tim okolnostima ne bi mi trebalo da znam koliko ima bankovnih računa,
4 a maksimalan iznos bi bio irelevantan osim ako suština predmeta nije transfer od
5 100.000 maraka. Ali, čak ne bi htio ni da znam da li on transfere pravi putem
6 Interneta ili pismeno.

7 No, druga mogućnost. Ako svjedok počne da se malo žuri, ako bude
8 govorio: "100.000 maraka, često se dešava tako nešto u mojoj banci da pogriješe
9 i onda se ispostavi da oni napišu "100.000", ustvari se radi o 10.000, to je
10 loša administracija u banci." Onda, "Možete li mi dati još par primjera gdje je
11 ispuštena nula na njihovom transferu," onda bismo brzo došli do problema. Bez
12 obzira da li je to greška ili je banka šlampava, to bi zahtijevalo daljnje... to
13 bi se moralo dalje istražiti, jer većina banaka ne ispuštaju nule.

14 Nadam se da razumijete šta je moje pitanje. Kako Vi koji ste iskusni u
15 anglosaksonskoj pravnoj praksi, kako možete spriječiti da moramo dugo slušati
16 iskaz koji iz ovog ili onog razloga može biti potpuno irelevantan. Jer, ako
17 svjedok kasnije kaže: "To je bila greška banke. Ona je dvije nedelje kasnije

1 ispravljena", onda je to dovoljno razjašnjeno bez svih ostalih nepotrebnih
2 informacija. Ako se ipak desi da on kaže da banka uvijek pravi te greške, da
3 ispuštaju nule - "I moj brat ima račun i on ima isto prezime." Onda to postaje
4 relevantno. Ali ne da li on transfere pravi telefaksom ili na papiru ili koristi
5 kancelariju filijale.

6 Ja stoga pozivam strane da pomognu Vijeću da dođe do relevantnih
7 informacija o suštinskim pitanjima na takav način da ne trošimo mnogo vremena na
8 pitanja koja će najverovatnije na kraju krajeva biti irelevantna.

9 Ne znam... Rekao sam da će mi trebati pet minuta. Neću tražiti od
10 prevodilaca da ostanu još duže jer i inače imam lošu reputaciju, ali bih pozvao
11 strane i zamolio ih da razmisle. Noć ili dvije dobroga sna će pomoći u tome i uz
12 ručak da razmotrite da li i u okviru njihove tradicije, gdje istina brzo izbija
13 na površinu, da li biste se složili sa mojom analizom ovog hipotetičkog slučaja,
14 i pod dva; kako biste Vi, gospodine Josse, razriješili ovaj slučaj da ste Vi
15 tužilac i da se radi o ovakvom računu i, gospodine Tieger, kako biste Vi ovo
16 pitanje razriješili da se radi o transferu 100.000 maraka.

17 Prekidamo sa radom sada, nastavljamo sutra.

1 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Molim, ustanite.

2 ... Sednica završena u 19.01h.

3 Nastavak zakazan za utorak,

4 14.03.2006., u 14.15h.

ponedeljak, 13.03.2006.

Predmet br. IT-00-39-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o originalnom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti uskladena sa transkriptom na engleskom jeziku.